

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدْيَةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۳۲ - ساتھ، جو کچھ ب اور ما کا مرکب آتا گیا، نازل کیا گیا (ن س ل)	بِهَا ۳۲	۳ - ذالِكَ یہ۔ وہ ۴ - لَا سَيِّبَ نہیں شک ۵ - فِيْهِ اس میں بچھا اس کے ۶ - مُتَقِّدُونَ پرہیزگار ۷ - يُؤْمِنُونَ ایمان لاتے ہیں ۸ - غَيْبَ (ا م ن) ۹ - وَ اور ۱۰ - يُعِمُّونَ قائم کرتے ہیں (اقامت) ۱۱ - نَزَارَةً نماز ۱۲ - مَمَّا من سے مَا: جو ۱۳ - رَزَقَنَا رزق دیا، ہم نے ۱۴ - تَنَا ہم نے ۱۵ - هُمْ وہ ۱۶ - يُنْفِقُونَ خرچ کرتے ہیں (ن ف ق)
۳۳ - طرف تیرے جو کچھ قبل تیسرا، پہلے تجھ سے آخرت	إِلَيْكَ ۳۴	۳۴ - أَخْرَجَهُمْ ۳۵ - مَا ۳۶ - قَبْلِكَ
۳۴ - يقین رکھتے ہیں (دی ق ن)	۳۷ - يُوقِنُونَ	۳۷ - يُقِيمُونَ
۳۵ - یہ لوگ، یہی لوگ ذالِكَ کی جمع ہے	۳۸ - اُولَئِكَ	۳۸ - الْأَصْلُوْةُ
۳۶ - اور	۳۹ - مَمَّا	۳۹ - مَمَّا
۳۷ - ہدایت	۴۰ - عَلَى	۴۰ - رَزَقَنَا
۳۸ - فلاح پائیوا لے، کامیاب ہوئیوا لے	۴۱ - هُدًى	۴۱ - تَنَا
	۴۲ - مُفْلِحُونَ	۴۲ - هُمْ
	۴۳ - كَامِيَابُونَ	۴۳ - يُنْفِقُونَ

۱۔ - النَّاسُ روگ
 ۲۔ - مَنْ جو شخص، بعض شخص
 ۳۔ - يَقُولُ کہتا ہے۔ قالَ کہا
 ۴۔ - قَوْلٌ یہ کہتا
 ۵۔ - أَهْمًا ایمان لاتے ہم
 ۶۔ - مَا هُمْ نہیں وہ
 ۷۔ - يُحْلِّ عُونَ دھوکہ دیتے ہیں
 (خ دع)
 ۸۔ - إِلَّا مگر
 ۹۔ - أَنفُسُهُمْ نفس ان کے۔
 جانیں ان کی
 (ن ف س)
 ۱۰۔ - مَا يَشْعُرُونَ نہیں شور رکھتے ہیں
 نہیں سمجھتے
 ۱۱۔ - مَرَضٌ مرض، روگ
 ۱۲۔ - ف پس
 زیادہ کیا
 ۱۳۔ - مَنَادٍ دردناک
 سایا تھا، جو کچھ
 تھے
 (کان: تھا)

۱۱۔ - إِنَّ بے شک، یقیناً
 ۱۲۔ - كَفَرُوا کفر کیا
 ۱۳۔ - سَوَاءٌ برابر
 ۱۴۔ - عَرَ کم
 ۱۵۔ - أَنْ شَأْتَ ڈراتے تو
 (دن ذس)
 ۱۶۔ - أَمْ یا
 ۱۷۔ - لَمْ نہیں
 ۱۸۔ - لَا يُؤْمِنُونَ نہیں یا ان لائیں گے
 (ا م ن)
 ۱۹۔ - خَتَمَ مہر لگا دی
 ۲۰۔ - قُلُوبٌ دل
 (جمع ہے قلب کی)
 ۲۱۔ - سَمْعَهُمْ ان کی سماعت،
 ان کے کان
 ۲۲۔ - أَبْصَارٌ آنکھیں، بصیرت
 ۲۳۔ - غِشَادَةٌ پردہ
 ۲۴۔ - وَلَهُمْ ادرلنے ان کے
 ۲۵۔ - عَذَابٌ عذاب
 ۲۶۔ - عَظِيمٌ بڑا

- ۱۰۲ - سُقْهَاءُ بے وقوف
۱۰۳ - لَقُوْا ملاقات کی
(دل قی)
- ۱۰۴ - ایمان لائے ہم
۱۰۵ - خَلَوَا خلوت میں ہوئے
تنہائی میں ہوئے
(خ ل د)
- ۱۰۶ - شَيَّاطِينُ شیطان چفت بردار
۱۰۷ - مُسَّهَّرُونَ ہنسی کرتے ہیں۔
کھٹکا کرتے ہیں
(ھ سن ع)
- ۱۰۸ - يَمْلُ مدت دیتا ہے،
بڑھاتا ہے، پھینپتا ہے
۱۰۹ - طُغَيَان شرات، سرکش
۱۱۰ - يَعْمَهُونَ اندر ہو کر بہک
رہے ہیں۔
(ع م ۸)
- ۱۱۱ - اِشْتَرَوَا خریدا انہوں نے
۱۱۲ - ضَلَالَةٌ مگر اسی
۱۱۳ - هُدًی ہدایت

- ۸۴ - يَكْلِبُونَ جھوٹ بولتے
(ل ک ل ب)
- ۸۵ - اَذَا جب کہا جاتا ہے کہا گیا
۸۶ - قَيْلَ کہا انہوں نے
۸۷ - لَمْهُمْ لئے ان کے
۸۸ - لَا تُفْسِدُوا مت فساد کرو
(ف س د)
- ۸۹ - فِي الْأَرْضِ بیح زم کے
۹۰ - قَالُوا کہا انہوں نے
۹۱ - اِنَّهَا صرف، درحقیقت
۹۲ - نَحْنُ ہم
۹۳ - مُصْلِحُونَ اصلاح کرنے والے
(ص ل ح)
- ۹۴ - أَلَا ياد رکھو، خبردار،
خوب سمجھو لو
۹۵ - مُفْسِدُونَ فساد کرنے والے
(ف س د)
- ۹۶ - لَكِنْ لیکن
۹۷ - اِمْنُوا ایمان لاؤ
۹۸ - كَمَا جیسے کہ، جس طرح
۹۹ - كَيْا کیا؟
۱۰۰ - أَعْ

۱۲۱ - سُبْحَةٌ	پس نہیں	۱۱۳ - فَهَا
۱۲۲ - بُخْمٌ	فائدہ مند	۱۱۵ - سَرِّبَحْثُ
۱۲۳ - عُنْهٰيٰ	مآسِ بِحَثٍ:-	۱۱۶ - نَفَادَهُ مَنْدَهُونِيٰ
۱۲۴ - فَهُمْ	پس وہ	۱۱۷ - تِجَارَةٌ
۱۲۵ - لَا يُرِجِّعُونَ	نہیں رجوع ہونگے	کاروبار، تجارت
(س ج ع)		۱۱۸ - مُهَمَّدِيُّنَ
۱۲۶ - يَا	یا	مَلَائِكَةٌ
۱۲۷ - كَمْ	چیسے کہ	۱۱۹ - كَمْ
۱۲۸ - صَبَبٌ	بَارش	۱۲۰ - أَلَّذِنْجِيٰ
۱۲۹ - سَهَّاءُ	آسمان	۱۲۱ - إِسْتَوْقَدَ
۱۳۰ - كَرْجٌ	گرج	جَلَانِی، سلگانی، ہوش
۱۳۱ - بَرْعَدٌ	بَجلی	۱۲۲ - كَأَكْ
۱۳۲ - يَجْعَلُونَ	ڈالے لیتے ہیں	۱۲۳ - فَلَيْهَا
۱۳۳ - أَصَابَعٌ	آنگلیاں	۱۲۴ - أَضَاءَتْ
(واحد :- إِصْبَعٌ)		رَوْشَنٌ ہوئی
۱۳۴ - أَذَانٌ	کان	(ض و ع)
(واحد :- أَذْنُ)		۱۲۵ - حَوَلَهُ
۱۳۵ - صَوَاعِقٌ	کڑک	اس کے ارد گرد
(واحد :- صَاعِقَاتٌ)		لے گیا، چھین لیا
۱۳۶ - حَلَزُونٌ	ٹپر	۱۲۶ - ذَهَبَ
۱۳۷ - مَوْتٌ	موت	چھوڑ دیا
		۱۲۷ - فَيْ
		بَحْ، میں
		۱۲۸ - ظَلَمَاتٌ
		اندھیاری
		۱۲۹ - لَا يُبْصِرُونَ
		نہیں دیکھتے (ب ص ر)

۱۴۷	کُمْ	تمہارا	۱۲۸	مُحِيطٌ	گھر نے والا
۱۴۸	الَّذِي	وہ جس نے	۱۲۹	يَكَادُ	قریب ہے
۱۴۹	خَلَقَ	پیدا کیا	۱۵۰	يَخْطُفُ	اچک لیتا ہے
۱۴۴	لَعْلَكُمْ	تاکہ تم، شاید تم (لَعْلَّ: شاید، تاکہ)	۱۵۱	(خ ط ف)	(خ ط ف)
۱۶۸	تَقِيُونَ	درود تم (وق ی)	۱۵۲	خُلَمَا	جب بھی
۱۴۸	جَعَلَ	بنایا	۱۵۳	مَشَوْا	چل پڑے
۱۴۹	لَكُمْ	تمہارے لئے	۱۵۴	أَذَا	(مش ی)
۱۶۰	أَمْضُ	زین	۱۵۵	أَظْلَمَ	اندھیرا ہوا
۱۶۱	فَرَاشًا	بچونا، فرش	۱۵۶	فَاهُوا	(ظل م)
۱۶۲	بِنَاءً	عمارت	۱۵۷	كَهْرَبَ	کھڑے ہوتے
۱۶۳	أَنْزَلَ	آٹا را	۱۵۸	شَاءَ	اگر
۱۶۴	صَاءٌ	(ن ن ل)	۱۵۹	لَوْ	چاہنا
۱۶۵	أَخْرَجَ	پانی	۱۶۰	كُلُّ شَيْءٍ	(ش ی ۶)
۱۶۶	بِهِ	نکلا	۱۶۱	هُر چیز	ہرچیز
۱۶۷	مِنْ	(خ س ح)	۱۶۲	قَدِيرٌ	قادر ہے
		ساتھ اس کے	۱۶۳	كَيْفَ يَهَا النَّاسُ	کیا یہا انساں اے لوگو!
		سے	۱۶۴	عَبَدُوا	عبادت کرو
			۱۶۵	بَارَبَّ	پانے والا
					(جمع : أَسْبَابٌ)

۱۹۳ - وَادْعُوا اور پکارو	
۱۹۴ - شَهَدَ اعْ گواہ، حماۃٰتی (واحد: شَهِیدٌ)	
۱۹۵ - مَنْ دُدِنَ اللَّهُ سوَاءَ اللَّهُ كَے	
۱۹۶ - صَلِيلٌ قَيْنَ سچے (واحد: صَلَادِقٌ) مادہ: صدق	
۱۹۷ - فَ پس	۱۹۷
۱۹۸ - إِنْ اگر	۱۹۸
۱۹۹ - لَمْ نہیں	۱۹۹
۲۰۰ - تَفْعَلُوا تم کر سکو گے (فعال)	۲۰۰
۲۰۱ - لَئِنْ نہیں، ہرگز نہیں۔	۲۰۱
۲۰۲ - الَّذِي وہ جو مومن کیلئے	۲۰۲
۲۰۳ - وَقُوَّةً ایندھن	۲۰۳
۲۰۴ - هَا ایں کا زموٹ کیلئے	۲۰۴
۲۰۵ - حِجَاسَةً پھر	۲۰۵
۲۰۶ - أَعْدَانَ تیار کر دی گئی	۲۰۶
۲۰۷ - كَافِرِينَ حق کا انکار کرنیوالے (واحد: کافر)	۲۰۷
۲۰۸ - بَشَرٌ بشارت دے گے (بَشَارَةً: خوشخبری)	۲۰۸

۱۸۸ - عَلَى اور پر	۱۸۸
۱۸۹ - عَبْدٌ بندہ	۱۸۹
۱۹۰ - فَأَنْوَأُوا پس لے آؤ	۱۹۰
۱۹۱ - سُورَةً سورت (قرآن کی)	۱۹۱
۱۹۲ - مِثْلِهِ اسکے مثل	۱۹۲
۱۹۳ - ثَمَرَاتٌ پھل (واحد: ثَمَرَةٌ)	۱۹۳
۱۹۴ - فَلَا تَجْعَلُوا پس مت بناؤ (جعل: بنانا)	۱۹۴
۱۹۵ - أَنْدَادًا مقابل، برادر، ہم صفت	۱۹۵
۱۹۶ - أَنْتُمْ ہو تم	۱۹۶
۱۹۷ - تَعْلَمُونَ تم جانتے ہو (علِمَ: جانتا)	۱۹۷
۱۹۸ - إِنْ اگر	۱۹۸
۱۹۹ - كُنْدُمْ ہو تم	۱۹۹
۲۰۰ - فِي میں، بیچ	۲۰۰
۲۰۱ - سَيِّبْ شک	۲۰۱
۲۰۲ - نَزَّلْنَا اُتارا ہم نے	۲۰۲
۲۰۳ - دَنَسَلْ دن سنال	۲۰۳

- ۲۲۵۔ خَلِيلُونَ ہمیشہ رہنے والے
 ۲۲۶۔ لَا يَسْتَهِي نہیں شرما تا
 ۲۲۷۔ يَضْعِبُ قَثْلًا بیان کرے گا کوئی
 بھی مثال
 ۲۲۸۔ بَعْوَصَةً مچھر
 ۲۲۹۔ فَمَا فَوْقَهَا یا پھر اس سے بھی
 بڑھ کر
 ۲۳۰۔ فَأَمَّا پس جو
 ۲۳۱۔ أَنَّهُ کہ وہ
 حق بیکیک بات
 کیا؟
 ارادہ کیا
 گمراہ کرتا ہے
 ۲۳۲۔ حَقٌ
 ۲۳۳۔ مَذَادًا
 ۲۳۴۔ أَرْسَاد
 ۲۳۵۔ يُفْهَلٌ
 ۲۳۶۔ يُهَدِّي می
 ۲۳۷۔ كَثِيرٌ بہت سے
 ۲۳۸۔ إِلَّا مگر
 ۲۳۹۔ فَإِيمِيقُنْ فاسق لوگ
 (ف من ق)
 ۲۴۰۔ يَنْقُضُونَ توڑتے ہیں
 (ن ق ض)
 ۲۴۱۔ عَهْلَ افراز و علہ

- ۲۰۹۔ عَمِلُوا عمل کیا انہوں نے
 ۲۱۰۔ صَالِحَاتُ نیک اچھے
 (ذکر: صَالِحُونَ)
 کہ
 لئے اُن کے
 جنت، باغات
 (واحد: جَنَّةٌ)
 ۲۱۱۔ أَنَّ لئے اُن کے
 ۲۱۲۔ لَهُمْ بہتی ہیں، چلتی ہیں
 ۲۱۳۔ جَنَّتٍ جنت
 (واحد: جَنَّةٌ)
 ۲۱۴۔ تَجْرِي میجھے
 ۲۱۵۔ تَحْتَ نہر ہیں (واحد: نَهْرٌ)
 ۲۱۶۔ كُلَّهَا جب کبھی
 ۲۱۷۔ رُزْنِ قُوٰ رزق دئے جائے یا
 رزق دئے جائیں گے
 ۲۱۸۔ ثَمَرَةً میوہ، پھل
 (جمع: ثَمَرَاتُ)
 ۲۱۹۔ يَهُ دیتے گئے
 ۲۲۰۔ هَلَّا
 ۲۲۱۔ أُلُوًّا دیتے گئے
 ۲۲۲۔ مُسَيَّدَهَا بُلتا جلتا
 ۲۲۳۔ أَرْسَاج جوڑے، بیویاں
 ۲۲۴۔ مُطَهَّرَةً پاک، صاف،
 شستھرے۔

۲۵۴-۱۔ اِسْتَوִی مَتَوَجِّهٗ ہوا، قصداً کیا	۲۵۴-۱۔ طرف	۲۵۴-۱۔ سُوֹلَی	۲۵۸-۱۔ ٹھیک، درست کیا	۲۵۹-۱۔ هُنَّ	۲۶۰-۱۔ سَبْعَ	۲۶۱-۱۔ سَهْوَاتِ آسمان	۲۶۲-۱۔ عَلِيُّمُ	۲۶۳-۱۔ تَرْبِیْكَ	۲۶۳-۱۔ لِ	۲۶۴-۱۔ فَرَشَتَةٌ	۲۶۴-۱۔ بَشِّكَ	۲۶۴-۱۔ جَاعِلٌ	۲۶۴-۱۔ رَأَيٌ	۲۶۴-۱۔ مَلِئَكَةٌ	۲۶۴-۱۔ لِتَّ	۲۶۴-۱۔ شَرِيكَةٌ	۲۶۴-۱۔ نَابٌ	۲۶۴-۱۔ خَلِيفَةٌ	۲۶۴-۱۔ بَهَائِيَّ	۲۶۴-۱۔ دِمَاءٌ	۲۶۴-۱۔ نَسْبَتْحُ	۲۶۴-۱۔ هُمْ پاکی بیان کرتے ہیں۔	(د س ب ح)

۲۶۶-۱۔ مِنْ بَعْدِ اس کے بعد	۲۶۷-۱۔ مِيْثَاقِ مضبوط عہد کی ختنگی	۲۶۸-۱۔ يَعْطُهُونَ قطع کرتے ہیں، کاشتے ہیں۔	۲۶۹-۱۔ أَمْرَ حکم دیا	۲۷۰-۱۔ يُؤْصَل جوڑنا تعلقات کا	۲۷۱-۱۔ خَسِيْدُونَ خسارہ پانے والے	۲۷۲-۱۔ كَيْفَ کس طرح یا کیوں کر؟	۲۷۳-۱۔ أَمْوَاتًا مُرْدے، بے جان	۲۷۴-۱۔ فَاحْيَاكُمْ پس جلایا تم کو، زندہ کیا۔	۲۷۵-۱۔ ثُمَّ پھر	۲۷۶-۱۔ تَرْجَعُونَ لوٹائے جاؤ گے تم	۲۷۷-۱۔ خَلَقَ بنایا	۲۷۸-۱۔ لَكُمْ لئے تمہارے	۲۷۹-۱۔ سَبْ جَهِيْعاً

۲۸۸	أَلَمْ أَقُلْ	کیا نہیں کہا میں نے
۲۸۹	أَعْلَمُ	جانتا ہوں یہیں
۲۹۰	تُبِّلُ وُنَّ	ظاہر کرتے ہو تم
	مادہ : ب د ع	
۲۹۱	تَكْتُمُونَ	تم چھپاتے ہو تو
	(ک ت م)	
۲۹۲	أَسْجُدُ وَا	سجدہ کرو
	(س ج د)	
۲۹۳	إِبْلِيسُ	شیطان کا نام
۲۹۴	أَبِي	انکار کیا
۲۹۵	إِسْكَبَرَ	نکبر کیا
۲۹۶	كَانَ	ہوا، ہو گیا
۲۹۷	أُسْكُنُ	سکونت کر رہ
	(س ل ک ن)	
۲۹۸	كُلًا	کھاؤ تم دونوں
۲۹۹	رَغْلًا	بافرا غفت، سیر ہو کر
۳۰۰	حَيْثُ	جہاں کہیں جس جگہ
۳۰۱	شَعْتُهَا	چاہو تم دونوں
	شَاءَ : چاہنا	
۳۰۲	لَا تَقْرَبَا	مت قریب جاؤ
	(ت س ب)	

۲۸۸	نَفَلٌ مُّ	ہم تقدیس بیان کرتے ہیں۔
	(ق د س)	
۲۸۹	لَكَ	تیکر لئے
۲۹۰	عَلَّمَ	سکھایا
۲۹۱	أَسْمَاءُ	نام (واحد : اسم)
۲۹۲	كُلَّهَا	سارے، سب
۲۹۳	عَرَضَ	پیش کیا
۲۹۴	أَنْبَوْنِي	خبر دو
۲۹۵	دَنَ	(دن ب ۶)
۲۹۶	نِزَّ	محجہ
۲۹۷	هَوْلَاءُ	یہ سب
۲۹۸	سُبْحَنَكَ	پاک ہے تو
۲۹۹	لَنَا	لئے ہمارے
۳۰۰	عَلَمَتَ	سکھایا تو نے
۳۰۱	إِنَّكَ	بے شک تو
۳۰۲	أَنْتَ	تو
۳۰۳	عَلِيمٌ حَكِيمٌ	جاننے والا، حکمت والا
۳۰۴	فَلَهَا	پس، جب

۳۲۹۔ حَنَّ	عَسْمَ	۳۲۹۔ تَوَّابٌ	توبہ قبول کرنے والا۔ توبہ، یا توبہ کا فقط قرآن میں جہاں اللہ تعالیٰ کے لئے استعمال ہوا ہے وہاں توبہ قبول کرنا۔ اور اگر بندہ کے لئے استعمال ہوا ہے تو توبہ کرنا، پلٹ آنا، معافی چاہنا کے ہونے پس پکھجھی۔ جب بھی
۳۲۸۔ حَرَّ	عَسْمَ	۳۲۸۔ عَلَيْهِمُ	اُپر ان کے
۳۲۷۔ خَوْفٌ	خوف	۳۲۷۔ هُدًى	ہدایت میری
۳۲۶۔ هُدًى	خوف	۳۲۶۔ تَبِعٌ	اتباع کرے
۳۲۵۔ تَبِعٌ		۳۲۵۔ مَتَّاعٌ	فائدہ
۳۲۴۔ مَنِيٌّ		۳۲۴۔ حُكْمٌ	وقت
۳۲۳۔ يَا أَتَيْتُكُمْ	میری طرف سے (مِنْ سے ہی میرا)	۳۲۳۔ عَذْلٌ ذٰلٌ	بعض
۳۲۲۔ فَأَمَّا	ان دونوں کا مکالمہ کام کر جسے پاس آدمی کے لئے کام کر جسے پس پکھجھی جب بھی	۳۲۲۔ مُسْتَقْرٌ	اُترنا
۳۲۱۔ كَانَ		۳۲۱۔ مَكَالًا	کانے کے متعلق
۳۲۰۔ أَخْرَجَ		۳۲۰۔ هَـ	اس کے (مُونث کیلئے
۳۱۹۔ كَلِمَاتٍ		۳۱۹۔ هُـ	آن دونوں کو
۳۱۸۔ قَلَقْلَى		۳۱۸۔ شَجَرَةٌ	پھسلادیا
۳۱۷۔ هَبَطَ		۳۱۷۔ تَكُونَـا	ہوجاؤ گے تم دونوں
۳۱۶۔ مَتَّاعٌ		۳۱۶۔ هَـ	درخت
۳۱۵۔ حُكْمٌ		۳۱۵۔ هَـ	اس، یہ
۳۱۴۔ حُجَّـا		۳۱۴۔ شَجَرَةٌ	ہلہلا
۳۱۳۔ بَعْضٌ		۳۱۳۔ شَجَرَةٌ	ہلہلا
۳۱۲۔ أَتَرْـا		۳۱۲۔ شَجَرَةٌ	ہلہلا
۳۱۱۔ كَانَـا		۳۱۱۔ شَجَرَةٌ	ہلہلا

۳۴۶-۱۰۱	پہلے، اول	۳۴۷-۲۷۷	انکار کیا انہوں نے
۳۴۸-۲۷۸	مت خریدنا، مت مول یینا	۳۴۹-۲۷۹	مادہ (کف فر)
۳۵۰-۲۷۹	مادہ (ش مری)	۳۵۱-۲۸۰	گذ بُوا جھٹلایا انہوں نے
۳۵۱-۲۸۱	میری آیات	۳۵۲-۲۸۲	دک ذب (دک ذب)
۳۵۲-۲۸۲	مول	۳۵۳-۲۸۳	ایتیتا ہماری آیات
۳۵۳-۲۸۳	تھوڑا	۳۵۴-۲۸۴	۱۰۰ چھبیس لنگر لوگ دوزخ کے
۳۵۴-۲۸۴	لائیسا کرو مت مشکوک کرو، خلط ملط مت کرو	۳۵۵-۲۸۵	یا
۳۵۵-۲۸۵	جھوٹ	۳۵۶-۲۸۶	بُتی انواع ایں اسرائیل کے بیوی بیٹے
۳۵۶-۲۸۶	چھپانا	۳۵۷-۲۸۷	او ذکر فدا یاد کرو
۳۵۷-۲۸۷	قا تم کرو	۳۵۸-۲۸۸	او فُوا پورا کرو
۳۵۸-۲۸۸	رکوع کرو	۳۵۹-۲۸۹	اقرار عہد
۳۵۹-۲۸۹	جھکنے والے، رکوع کرنے والے	۳۶۰-۲۹۰	میں پورا کروں گا
۳۶۰-۲۹۰	کیا؟	۳۶۱-۲۹۱	او فِ مجھ سی سے
۳۶۱-۲۹۱	حکم دیتے ہو تو م	۳۶۲-۲۹۲	فاس ہبُون پس ڈر و مجھ سے
۳۶۲-۲۹۲	مادہ (ام س)	۳۶۳-۲۹۳	ماڈہ (س لا ب)
۳۶۳-۲۹۳	نیکی	۳۶۴-۲۹۴	آن چلٹ اُتارا میں نے
۳۶۴-۲۹۴	تنسوں	۳۶۵-۲۹۵	مُصَنِّق تا تصدیق کرنے والے
۳۶۵-۲۹۵	(ن سی)	۳۶۶-۲۹۶	لہما اس گئے لئے جو
		۳۶۷-۲۹۷	معکُم ساتھ تمہارے
		۳۶۸-۲۹۸	لا تکونوا مت ہو جاؤ

۳۴۶-۱۰۱ انکار کیا انہوں نے
 مادہ (کف فر)
 ۳۴۷-۲۷۷ گذ بُوا جھٹلایا انہوں نے
 دک ذب (دک ذب)
 ۳۴۸-۲۷۸ ایتیتا ہماری آیات
 ۳۴۹-۲۷۹ ۱۰۰ چھبیس لنگر لوگ دوزخ کے
 ۳۵۰-۲۷۹ یا
 ۳۵۱-۲۸۰ بُتی انواع ایں اسرائیل کے بیوی بیٹے
 ۳۵۲-۲۸۱ او ذکر فدا یاد کرو
 ۳۵۳-۲۸۲ او فُوا پورا کرو
 ۳۵۴-۲۸۳ اقرار عہد
 ۳۵۵-۲۸۴ میں پورا کروں گا
 ۳۵۶-۲۸۵ او فِ مجھ سی سے
 ۳۵۷-۲۸۶ فاس ہبُون پس ڈر و مجھ سے
 ۳۵۸-۲۸۷ ماڈہ (س لا ب)
 ۳۵۹-۲۸۸ آن چلٹ اُتارا میں نے
 ۳۶۰-۲۸۹ مُصَنِّق تا تصدیق کرنے والے
 ۳۶۱-۲۹۰ لہما اس گئے لئے جو
 ۳۶۲-۲۹۱ معکُم ساتھ تمہارے
 ۳۶۳-۲۹۲ لا تکونوا مت ہو جاؤ

۳۷۳-۳۷۴	أَنْفُسُكُمْ	یہ کہ میں نے فضیلت دی میں نے ماڈہ (ف ضل)
۳۷۵	ذَاقُوا	اور ڈرو دین
۳۷۶	يَوْمًا	نہیں جزاد لاسکے گا
۳۷۷-۳۷۸	لَا تَجْرِي	ماڈہ (ج منع) جی، نفس، جان
۳۷۹	عَنْ	متعلق
۳۸۰	لَا يُقْبَلُ	نہیں قبول کیا جائیگا
۳۸۱	شَفَاعَةٌ	شفاعت
۳۸۲	يُنْصَوُونَ	مدودتے جائیں کے ماڈہ (ن ص مر)
۳۸۳	لَا يُوْهَنَّ	نہیں بیجا جاتے گا
۳۸۴	عَدْلٌ	بدلہ، معاوضہ
۳۸۵	نَجِيْنِكُمْ	نجات دی ہم نے تکو ماڈہ (ن ج د)
۳۸۶	أَلْ	پیروکار، متعلقین
۳۸۷	فَرْعَوْنَ	دَوْرِوسی میں ایک فسد بادشاہ کا نام
۳۸۸	يَسُومُونَ	سخت تکلیف پہنچائی

۳۶۲	أَنْتُلُونَ	جانوں تمہاری کو ماڈہ (ن ف س) پڑھتے ہو تم
۳۶۳	أَفَلَا	کیا اپس نہیں
۳۶۴	تَعْقِلُونَ	تم عقل رکھتے ہو ماڈہ (ع ق ل)
۳۶۵	إِسْتَعِدِيْوُمَا	سہارا حاصل کرو
۳۶۶	لَكِيدَرَةٌ	البٹھ۔ بہت بڑی، بھاری۔
۳۶۷	خَشِعْيَنَ	ڈرنے والے دخش (ع)
۳۶۸	يَنْظُنُونَ	خیال کرتے ہیں ماڈہ (نظ ن)
۳۶۹	أَنَهُمْ	کوہ
۳۷۰	مُلْقُوا	ملنے والے
۳۷۱	إِجْعَوْنَ	رجوع ہونیوالے و اپس جانیوالے ماڈہ (ساج ع)
۳۷۲	الرابع	ع

- ۳۰۴۔ اَسْبَعَيْنَ چالیس
۳۰۵۔ لَيْلَةٌ رات (جمع: لَيَالٍ)
۳۰۶۔ شَمَّ پھر
۳۰۷۔ إِنْخَدُّ تَمْ بکڑا تم نے
ماڈہ (اخذ)
۳۱۰۔ عَجْلٌ بچھڑا
۳۱۱۔ مِنْ بَعْدِهِ اس کے بعد سے
۳۱۲۔ ظَمُونَ ظالم کرنے والے
۳۱۳۔ عَفْوَنَا معاف کیا ہم نے
۳۱۴۔ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ اس کے بعد
۳۱۵۔ فُرْقَانُ حق و باطل میں
فرق کرنے والی
کتاب۔
۳۱۶۔ تُوبُوا توبہ کرو
۳۱۷۔ يَأْسُى پروردگار،
پیدا کرنے والا
۳۱۸۔ حَتَّى یہاں تک کہ
۳۱۹۔ نَزَى ہم دیکھ لیں
۳۲۰۔ جَهَرَةً ظاہر، سامنے،
کھلکھلنا
۳۲۱۔ صَاعِقَةً بجلی، کڑک

- ۳۸۹۔ سُوْءَ بُرا، سخت، بُرائی
۳۹۰۔ عَذَابٌ سزا، عذاب
۳۹۱۔ ذَحْجَعٌ ذبح کرنا
۳۹۲۔ أَبْشَاءٌ بیٹھے
۳۹۳۔ يَسْتَعْلُونَ زندہ چھوڑ دیتے تھے
۳۹۴۔ نِسَاءٌ عورتیں
۳۹۵۔ وَفِي ذَلِكُمْ اور تمہارے اس
واقعہ میں۔
۳۹۶۔ بَلَاءٌ آزمائش، امتحان
۳۹۷۔ سَبَقْكُمْ تمہارا رب
۳۹۸۔ عَظِيمٌ بڑا، زبردست
۳۹۹۔ أَذْ جب
۴۰۰۔ فَرَقْنَا پھاڑا ہم نے
ماڈہ (ف ساق)
۴۰۱۔ بِكُمْ ساتھ تمہارے،
یا تمہارے لئے،
سمندر
۴۰۲۔ بَحْرٌ
۴۰۳۔ أَغْرَقْنَا غرق کر دیا ہم نے
۴۰۴۔ قَنْطَرَعْدُنَ تم دیکھ رہے تھے
ماڈہ (ن ظ س)
۴۰۵۔ وَاعْلَنَا وعدہ کیا ہم نے

۳۲۲-بَعْثٌ	دوبارہ زندہ کرنا، بھیجنا	۳۲۱-لِحْنٌ	لیکن
۳۲۳-ظَلَّلَنَا	ساایہ کیا ہم نے ماڈہ (ظلل)	۳۲۰-هُلِّنَا	اس، یہ
۳۲۴-غَهَّامٌ	بادل، بدلتی	۳۲۱-قَرْيَةٌ	بستی، گاؤں، قریہ
۳۲۵-أَلْهَمَنَ	اس کے لفظی معنی	۳۲۲-حَيْثُ	جهان کہیں،
	احسان کے پیں	۳۲۳-جَنَّكَهُ	جن جگہ
	لیکن یہاں بنی	۳۲۴-شَعْلُمُ	چاہو تم
	اسرایل کو مصر	۳۲۵-مَاغِلًا	با فراغت، سیرہو کر
	سے نکلنے کے بعد	۳۲۶-بَأْكُ	دروازہ
	خدا کی طرف سے	۳۲۷-سُجْدًا	سجدہ کرتے ہوتے
	آسمان سے ایک	۳۲۸-قُوْلُوْا	کہو تم
	قسم کا کھانا دیا گیا	۳۲۹-حَطَّةٌ	معاف کر
	تھا اس کی طرف	۳۳۰-نَغْفِرُ	ہم معاف کروں گے
	اشارہ ہے جو ماشد	۳۳۱-خَطَايَاكُمْ	خطایں تمہاری
	دھنیا تھا۔	۳۳۲-س-	عنقریب، جلدی
۳۳۳-سَلْوَى	بُشیر	۳۳۳-فَرِيزِيُّونُ	ہم زیادہ دیں گے
۳۳۴-كُلُوْا	کھاؤ	۳۳۴-فَ	(دنی د)
۳۳۵-طَيِّبَاتٍ	پاک، صاف سہری	۳۳۵-بَدَالَ	پس
۳۳۶-ظَلَمُوا	(طہی ب)	۳۳۶-رِجْنَأً	یدل دیا
	ظلم کیا، نقصان کیا	۳۳۷-عَذَابٌ	عذاب

۳۴۷-۱۰۷۷۰	لَا تَعْثُوا مَتَنَكُلو،	بے حکمی کرتے ہیں	۲۷۸-۱۰۷۷۸
	مَتَنَكُلو	(ف س ق)	
۳۴۸-۱۰۷۷۱	(ع ث د)		
۳۴۹-۱۰۷۷۲	كَهَانَا طَعَامٌ	پانی مانگا	۲۷۹-۱۰۷۷۹
۳۴۵-۱۰۷۷۳	أَيْكَ (عَدْد)	مار	۲۸۰-۱۰۷۸۰
۳۴۶-۱۰۷۷۴	پَسْكَار فَادْعُ	(مھدر: خوب)	
۳۴۷-۱۰۷۷۵	(د د د)	لکڑی، لاٹھی	۲۸۱-۱۰۷۸۱
۳۴۸-۱۰۷۷۶	لَئِنَا لَئِنْهَارَے	پتھر	۲۸۲-۱۰۷۸۲
۳۴۹-۱۰۷۷۷	نَكَالَ يُحْرِجُ	انفجارت بہہ نکلے (ف ج س)	۲۸۳-۱۰۷۸۳
۳۵۰-۱۰۷۷۸	(خ س ج)	۱۰۷۷۸ بارہ عدد	۲۸۴-۱۰۷۸۴
۳۵۱-۱۰۷۷۹	أُكَاتِيْسْ تُذْنِتُ	چشمہ	۲۸۵-۱۰۷۸۵
۳۵۲-۱۰۷۸۰	(د ن ب ت)	(جمع: عیون)	
۳۵۳-۱۰۷۸۱	سَأْك، تِرْكَارِي	تحقیق	۲۸۶-۱۰۷۸۶
۳۵۴-۱۰۷۸۲	بَقْلُ	جان لیا	۲۸۷-۱۰۷۸۷
۳۵۵-۱۰۷۸۳	قِشَاءُ	(د ع ل م)	
۳۵۶-۱۰۷۸۴	كَلْرَى	سب	۲۸۸-۱۰۷۸۸
۳۵۷-۱۰۷۸۵	فُوْمُ	لوگ	۲۸۹-۱۰۷۸۹
۳۵۸-۱۰۷۸۶	مَسُور (دال)	۱۰۷۸۹ ناسی	
۳۵۹-۱۰۷۸۷	بَصَلُ	پانی پیلنے کی جگہ،	
۳۶۰-۱۰۷۸۸	پَيَاز	گھاٹ۔	
۳۶۱-۱۰۷۸۹	تَسْبِيلُونَ تَبْدِيلِي	کھاؤ	۲۹۰-۱۰۷۹۰
۳۶۲-۱۰۷۹۰	چَاهِيَّة	پیو (ش س ب)	۲۹۱-۱۰۷۹۱
۳۶۳-۱۰۷۹۱	(ب د ل)		
۳۶۴-۱۰۷۹۲	ادْنِي، مَكْسِر		
۳۶۵-۱۰۷۹۳	بَهْتَر		

۲۹۳۔ أَجْرٌ هُمْ اجْرَانِ کا	شہر	۳۸۸۔ مِضْيٌ
۲۹۴۔ عِنْدَ تَرْدِيكٍ	سوال کیا تم نے	۳۸۹۔ سَأَلَتْهُمْ
۲۹۵۔ حَزِنَ غَمَگین ہونا	ماری کئی، ڈالی کئی	۳۸۰۔ ضُرِبَتْ
۲۹۶۔ أَخْلُقُ لِيَا، هُمْ نَهْ	پستی، ذلت	۳۸۱۔ ذِلَّةٌ
۲۹۷۔ مِيْثَاقُ افْرَارٍ	"بے چارگی، متحاجی	۳۸۲۔ مَسْكَنَةٌ
۲۹۸۔ رَفَعْتُمَا بُلْنَدَ کیا، هُمْ نَهْ	مستحق ہوئے	۳۸۳۔ بَأَعْوَادًا
(س ف ع)	قتل کرتے تھے	۳۸۴۔ يَقْتَلُونَ
۵۰۰۔ فَوْقَ اوپر	نبی : أَنْبِيَاءٌ	۳۸۵۔ نَبِيُّنَّ
۵۰۱۔ طُورُ پہاڑ	(واحد : نَبِيٌّ)	۳۸۶۔ عَصَمُوا
۵۰۲۔ تَوْلِيْمُ پھر کئے تم	نافرمانی کی	۳۸۷۔ يَعْتَلُونَ زیادتی کرتے تھے
۵۰۳۔ لَوْ اگر	(مصدر : عِصْمَيَانُ)	(ع د د)
۵۰۴۔ الْبَتَةُ، تَحْقِيقُ البتة، تحقیق	یعنی	۳۸۸۔ هَادُدًا
۵۰۵۔ إِعْتَلُ دَا حد سے نکلے	یہودی ہوئے	۳۸۹۔ نَصْرَى
۵۰۶۔ السَّبَبُ ہفتہ کا دن	نصرانی :	۳۹۰۔ صَائِبِينَ
۵۰۷۔ قَرَادَةٌ بندر	بے دین،	۳۹۱۔ يَوْمُ الْأُخْرَةِ
۵۰۸۔ خَاسِيْلُنَ ذلیل ، وہ تکارے ہوتے	ستارہ پرست	۳۹۲۔ عَمِيلَ
۵۰۹۔ نَكَالًا عبرت ، دہشت	دن آخرت کا	۳۹۳۔ صَارِحًا
۵۱۰۔ بَيْنَ يَدَيْ سامنے، رُگے	عمل کیا	
۵۱۱۔ خَلْفٌ پیچے	نیک	

۵۱۲- مَوْعِنَةٌ	نصیحت
۵۱۳- يَأْمُرُ	(دعاۃ)
۵۱۴- أَنْ	حکم دیتا ہے
۵۱۵- بَقَرَةٌ	(۱۴ ص)
۵۱۶- هُزْوًا	کہ
۵۱۷- أَعُوذُ	گائے بیل
۵۱۸- أَدْعُ	مذاق، مفعکہ
۵۱۹- يُبَيِّنُ	میں پناہ چاہتا ہوں
۵۲۰- مَاهِيَّةٌ	پکارت تو
۵۲۱- يَقُولُ	بیان کرے
۵۲۲- لَا فَارِضٌ	کیسی ہو؟
۵۲۳- بِكُرٌ	وہ کہتا ہے
۵۲۴- عَوَانٌ	وہ بُرھی ہو
۵۲۵- إِفْعَلُوا	بن پیا ہی
۵۲۶- مَا	درمیانی
۵۲۷- تَعْمَرُونَ	کرو
۵۲۸- لَوْذُنَّا	جو کچھ
۵۲۹- صَفَرَ آئُ	شم حکم دیتے جاتے ہو

۵۳۰- قَاتِعٌ	خوش لگنا، سرور
۵۳۱- قَسْرٌ	(س رسا)
۵۳۲- نَظَرِينَ	دیکھنے والے
۵۳۳- شَاءَ	(دن ظسا)
۵۳۴- ذَلُولٌ	ایک مشتبہ ہونا، کسی ایک معاملہ میں ایک سے زیادہ معنی لینے کی گنجائش ہو، تب بولا جاتا ہے۔
۵۳۵- شَاقٌ	چاہا
۵۳۶- تُشَدِّدُ الْأَرْضَ	کام کا جگہ کرنو والی زمین جوتی ہوئی
۵۳۷- سَقِيقٌ	(دث دسا)
۵۳۸- حَرَثٌ	پانی دینے والی، سنبھنے والی۔
۵۳۹- مُسَلَّهَةٌ	کھیتی کھیک، صحیح، سالم، بے عیب
۵۴۰- لَامِشَةٌ	بداغ

۵۵۲-۱۰۷-۱۰۸	تَعْقِلُونَ	تم سمجھو
۵۵۳-۱۰۹	ثُمَّ	پھر
۵۵۴-۱۱۰	فَسَتُّ	سخت ہو گئے
(مصدر : قَسَّاَةٌ)		
۵۵۵-۱۱۱	قُلُوبٌ	دل
۵۵۶-۱۱۲	فَ	پس
۵۵۷-۱۱۳	هُنَّ	ہے
۵۵۸-۱۱۴	أَكَ	جیسے کہ
۵۵۹-۱۱۵	جَاهَاتٌ	چھتر پتھر
(واحد : حَجَرٌ)		
۵۶۰-۱۱۶	أُو	یا
۵۶۱-۱۱۷	أَشَدٌ	زیادہ سخت
۵۶۲-۱۱۸	قَسْوَةٌ	سخت
(ق س د)		
۵۶۳-۱۱۹	لَهَا	البَشَّة، جو کہ
۵۶۴-۱۲۰	يَقْبَرُ	پھٹ نکلتی ہے
۵۶۵-۱۲۱	أَنْهَاسٌ	نہریں
(واحد : نَهْرٌ)		
۵۶۶-۱۲۲	يَسْقُقُ	چاک ہونا،
۵۶۷-۱۲۳		ٹکڑے ٹکڑے ہونا
(ش ق ق)		

۵۶۸-۱۲۴	أَلْعَنَ	اب آیا تو، لایا تو
۵۶۹-۱۲۵	جُنَاحٌ	نے قریب تھے ،
۵۷۰-۱۲۶	مَا كَادُوا	لگتے نہیں تھے
(ع)		
۵۷۱-۱۲۷	قَتَلُتُمْ	قتل کیا تم نے
(ق ت ل)		
۵۷۲-۱۲۸	إِذْ رَأَتُمْ	ٹالا تم نے، ایک
(د س)		دوسرے پر طانا
۵۷۳-۱۲۹	مُحْرِّجٌ	نکانے والا
(ك ق ت م)		تم چھپاتے ہو
۵۷۴-۱۳۰	تَكْتُمُونَ	ساتھ بعض اسکے
(د س)		بعضِها
۵۷۵-۱۳۱	كُنَّ أَلِيكَ	اسی طرح
(د س)		زندہ کرتا ہے
۵۷۶-۱۳۲	يُحْيِي	مردے
(د س)		دکھاتا ہے تم کو
۵۷۷-۱۳۳	مَوْتٌ	(واحد : مَيْتٌ)
(د س)		نشانیاں

585. عَلَيْكُمْ اور تمہارے
586. يُحَاجِّوْنَ جھگڑیں وہ اجت کریں
587. يُسْرُونَ چھپاتے ہیں
(بیش: راز: داخل)
جمع : أَسْوَأُمَّةٌ
588. يُعْلَمُونَ ظاہر کرتے ہیں
(مصدر: إِعْلَانٌ)
589. أُمِّيُّونَ ان پڑھ لوگ
مکر
590. إِلَّا آرزوں، باطل حیالاً
591. أَمَانٍ نہیں، اسکے بعد إلا
آئے تو معنی ہونے کے ہیں،
ورنہ عام طور پر معنی
اگر کے ہوتے ہیں۔

النصف

592. دَيْلٌ ہلاکت، بربادی
593. يَكْتُبُونَ لکھتے ہیں (کتب)
594. أَيْدِيهِمْ ہاتھوں کے
(داخل: یَدٌ)
595. ثَمَنًا قیمت،
مول

549. يَهْبِطُ گر بڑتا ہے،
لُرڈ ک جاتا ہے
550. خَشِّيَ اللَّهُ ڈراللہ کا
551. أَفَظْمَعُونَ کیا پس تم چاہتے ہو
(طم ع)
552. طَهَّعَ چاہنا
553. أَنْ كہ تحقیق
554. قَلَّ گروہ، کوئی
555. فَرِيقٌ " ہے
556. يُحَرِّفُونَ بدل ڈالتے ہیں،
تحریف کرتے ہیں۔
557. عَقَلُوا سمجھا انہوں نے
558. لَقُوْنٌ ملاقات کرتے ہیں
559. قَانُوا کہا انہوں نے
(مصدر: قَوْلٌ)
560. أَمَّنَا ایمان لائے ہم
561. خَلَأَ خلوت میں ہوا
(مصدر: خَلْوَةٌ)
562. تَحْلِيلُونَ تم بیان کرتے ہو
563. بَهَمَا ساتھ جو کچھ
564. فَتَحَ كھولا

٤١١۔ خَطِيْعَةٌ	خطایں	٤١١۔ خَطِيْعَةٌ، خَطَايَةٌ
وْجْعٌ	(جمع: خَطِيْعَاتُ)	
٤١٢۔ وَالِّيْنَ مَا بَأْبَ		٤١٢۔ وَالِّيْنَ مَا بَأْبَ
٤١٣۔ ذِي الْقُرْبَى قِرَابَتُ وَالَّ		٤١٣۔ ذِي الْقُرْبَى قِرَابَتُ وَالَّ
٤١٤۔ يَسَامِيٰ شَيْءُونَ		٤١٤۔ يَسَامِيٰ شَيْءُونَ
(واحد: يَسَامِيٰمُ)		(واحد: يَسَامِيٰمُ)
٤١٥۔ مَسْكِيْنُ مَسْكِينُونَ		٤١٥۔ مَسْكِيْنُ مَسْكِينُونَ
كَبُوْرٌ		كَبُوْرٌ
٤١٦۔ قُوْلُوْنَ		٤١٦۔ قُوْلُوْنَ
اَخْفَى بَاتٍ		اَخْفَى بَاتٍ
٤١٧۔ حُسْنَانَا		٤١٧۔ حُسْنَانَا
٤١٨۔ اَقْيَمُوْنَا		٤١٨۔ اَقْيَمُوْنَا
فَاقْرَبُوْنَا		فَاقْرَبُوْنَا
٤١٩۔ اُلُوْنَ		٤١٩۔ اُلُوْنَ
دُوْ		دُوْ
٤٢٠۔ زَكُوْتَةٌ		٤٢٠۔ زَكُوْتَةٌ
زَكُوْتَةٌ		زَكُوْتَةٌ
٤٢١۔ تَوَلَّيْتُمْ		٤٢١۔ تَوَلَّيْتُمْ
پَهْرَكَنَے سَمْ		پَهْرَكَنَے سَمْ
٤٢٢۔ قَلِيلًاً		٤٢٢۔ قَلِيلًاً
ثَوْرَا، تَهُورَ		ثَوْرَا، تَهُورَ
٤٢٣۔ مِنْكُمْ		٤٢٣۔ مِنْكُمْ
تَمْ مِیں سے		تَمْ مِیں سے
٤٢٤۔ اَنْتُمْ		٤٢٤۔ اَنْتُمْ
ہُوْ تَمْ		ہُوْ تَمْ
٤٢٥۔ مُعْرِضُوْنَ		٤٢٥۔ مُعْرِضُوْنَ
مَنْهَ پَهْرَنَے دَلَے		مَنْهَ پَهْرَنَے دَلَے
٤٢٦۔ ذَيَّارُمْ		٤٢٦۔ ذَيَّارُمْ
گَھر		گَھر
(واحد: ذَيَّارُمْ)		(واحد: ذَيَّارُمْ)
٤٢٧۔ اَقْرَأْتُمْ		٤٢٧۔ اَقْرَأْتُمْ
اَقْرَأْتُمْ اَقْرَارَ کِیا تَمْ نَے		اَقْرَأْتُمْ اَقْرَارَ کِیا تَمْ نَے

٥٩٨۔ لَنْ	نکستے ہیں	٥٩٨۔ لَنْ
٥٩٩۔ تَهَسَّنَا	چھوٹے گی ہم کو	٥٩٩۔ تَهَسَّنَا
(مَسَس)	(مَسَس)	
٤٠٠۔ اَيَّامًا	دن	٤٠٠۔ اَيَّامًا
(وَاحِد: يَوْمٌ)		(وَاحِد: يَوْمٌ)
٤٠١۔ مَعْدُودَةٌ	گَنْتَی کے دَن	٤٠١۔ مَعْدُودَةٌ
كَهْدَے		كَهْدَے
٤٠٢۔ قُلُّ		٤٠٢۔ قُلُّ
قول، معاہدہ		قول، معاہدہ
٤٠٣۔ عَهْدٌ		٤٠٣۔ عَهْدٌ
خلاف کرے گا		خلاف کرے گا
٤٠٤۔ يُحَلِّفُ		٤٠٤۔ يُحَلِّفُ
يا		يا
٤٠٥۔ اَمْ		٤٠٥۔ اَمْ
ہاں، یکوں نہیں،		ہاں، یکوں نہیں،
٤٠٦۔ بَلَى		٤٠٦۔ بَلَى
ضرور		ضرور
٤٠٧۔ مَنْ		٤٠٧۔ مَنْ
جو شخص		جو شخص
٤٠٨۔ كَسَبَ		٤٠٨۔ كَسَبَ
کمایا		کمایا
(لَكِسَب)		(لَكِسَب)
٤٠٩۔ سَيْعَةٌ		٤٠٩۔ سَيْعَةٌ
بُرائی، بدکی		بُرائی، بدکی
(جَمْع: سَيْعَاتٍ)		(جَمْع: سَيْعَاتٍ)
٤١٠۔ اَحَاطَةٌ		٤١٠۔ اَحَاطَةٌ
گھرے میں لے چکی		گھرے میں لے چکی
(مَصْدَر: اَحَاطَةٌ)		(مَصْدَر: اَحَاطَةٌ)

۴۳۵	أَشَدٌ	بہت سخت
۴۳۶	وَمَا	اور نہیں
۴۳۷	عَهْلًا	اس چیز سے جو کہ
۴۳۸	يُخْفِفُ	ہلکا کیا جائے گا
۴۳۹	يُنْصُرُونَ	مدد دئے جائیں گے
	غ	
۴۴۰	لَقَدْ	البتہ، تحقیق،
		بلاشبہ، یقیناً
۴۴۱	أَتَيْنَا	دیا ہم نے
۴۴۲	قَفَيْنَا	پہچھے لائے ہم
		(ق ف می)
۴۴۳	إِبْنُ مَرْيَمٍ	بیٹا مریم کا
۴۴۴	بَيْتٍ	روشن دلائل،
		واضح، صاف صاف
		نشانیاں۔
۴۴۵	أَيَّلَنَا	تا سید کی ہم نے،
		مدد کی ہم نے
۴۴۶	صَسْلُ	رسول کی جمع،
		بہت سے رسول
۴۴۷	رُوحُ الْقُدُسٌ	روح پاک (حضرت
		جبریل علیہ السلام)

۴۴۸	تَشْهُدُونَ	تمگواہ ہو
۴۴۹	هُؤُلَاءِ	یہ لوگ
۴۵۰	تَظَهُرُونَ	مدوگاری کرتے ہو،
		ایکا کرتے ہو
		(ظہار)
۴۵۱	إِنْهُ	گناہ
۴۵۲	عُلُوَانٌ	زیادتی
۴۵۳	يَأْتُوكُمْ	آتے ہیں تمہارے
		پاس۔
۴۵۴	أَسْوَى	قیدی
۴۵۵	تُفَلُّوْدُ	فریبہ دیتے ہو
		(ف د می)
۴۵۶	مُحَرَّمٌ	حرام کیا گیا
۴۵۷	فَهَمَا	پس کیا
۴۵۸	جَنَاعُ	بدلہ، جزا، سزا
۴۵۹	مَنْ	جو شخص
۴۶۰	يَقْعُلُ	کرے (یہ فعل)
۴۶۱	خُزُمٌ	رسوانی
۴۶۲	حَيْلَةٌ	زندگی
۴۶۳	يُرَدُّونَ	پھرے جائیں گے
۴۶۴	إِلَى	طرف

۴۷۴۔ مُصَدِّقٌ تصدیق کرنے والی
 ۴۷۵۔ لِمَا مَعَهُمْ لئے اس چیز کے جو
 ہے ساتھ ان کے
 ۴۷۶۔ يَسْعَفُهُونَ فتح چاہتے تھے
 مادہ (فتح)
 ۴۷۷۔ مَاعَرُوفًا جو کچھ پہیانا
 ۴۷۸۔ بَعْسَهَا کیا برا، بہت بُرا
 ۴۷۹۔ إِشْرَوْا پیچا انہوں نے
 کہ
 ۴۸۰۔ أَنْ انکار کیا انہوں نے
 ۴۸۱۔ يَكْفُرُونَ مسکتی، بغاوت
 ۴۸۲۔ بَعْيَانٌ مستحق ہوتے
 ۴۸۳۔ بَأَعْدٍ رسوایرنے والا
 ۴۸۴۔ مُهْبِينَ رسوایرنے والا
 ۴۸۵۔ دَسَاءَ سوائے
 ۴۸۶۔ لِمَ کیوں؟
 ۴۸۷۔ أَنْبِيَاءُ اللَّهِ نبیا اللہ کے
 (واحد: نبی)
 ۴۸۸۔ بَكْهَرًا عجل
 ۴۸۹۔ بَلَنْدَكَيَا ہم نے
 مادہ (سفر)
 ۴۹۰۔ فَوْقَ اوپر

کیا پس
 ۴۵۸۔ أَفَ جب بھی، جب بھی
 ۴۵۹۔ كُلُّهَا آیا
 ۴۶۰۔ جَاءَ مَسْؤُلٌ پیغمبرِ ملیکِ اسلام
 (جمع: رسول)
 ۴۶۱۔ لَا تَهْوَى نہیں چاہتا تھا
 ۴۶۲۔ أَنْفُسَكُمْ جی تمہارا
 (ن ف س)
 ۴۶۳۔ اِسْكَرْتُمْ تکریکیا تم نے
 ۴۶۴۔ فَرِيقًا ایک گروہ کو
 ۴۶۵۔ قَتْلُوْنَ قتل کیا تم نے
 (قتل)
 ۴۶۶۔ قَالُوا کہا انہوں نے
 ۴۶۷۔ قُلُوبُ دل
 (واحد: قلب)
 ۴۶۸۔ غُلُفُ غلاف میں ہیں،
 محفوظ ہیں
 ۴۶۹۔ بَلْ بل
 ۴۷۰۔ لَعْنَ لعنت کیا
 ۴۷۱۔ هُمُ ان کو
 ۴۷۲۔ كُلُّهَا جب

۷۰۔ لَتَجْلِنَّ الْبَشَرَاتَ کے گاؤں
 ۷۱۔ أَحَصَّ بہت حریص
 ۷۲۔ حَيَاةً زندگی
 ۷۳۔ أَشْرَكُوا جنہوں نے شرک کیا
 ۷۴۔ يَوْمٌ چاہتا ہے
 ۷۵۔ أَحَدُهُمْ ایک ایک ان میں کا
 اگر
 عمر دیا جائے
 مادہ (۴۳ ص)
 ۷۶۔ لَوْ هزار
 ۷۷۔ سَنَة برس
 ۷۸۔ مَاهُ نہیں وہ
 ۷۹۔ مُرْخِنْ دُور کرنا، ہٹانا
 ۸۰۔ بَصِيرٌ دیکھنے والا
 ۸۱۔ عَلْ دع
 ۸۲۔ إِذْنُ کہم
 ۸۳۔ بُشْرٌ خبری
 ۸۴۔ جَنْرِيلٌ فرشتوں کے سردار
 بشارت، خوشخبری
 حکم
 ۸۵۔ عَلِيمٌ جانے والا

۴۹۱۔ طُوس پہاڑ
 ۴۹۲۔ خُذْدُوا پوپکڑو
 ۴۹۳۔ بِقُوَّةٍ ساتھ قوت کے
 ۴۹۴۔ دَاسْهَعُوا ادکشنا
 (س م ع)
 ۴۹۵۔ عَصَيْنَا نہ مانا ہم نے،
 نہ ہو سکے گا ہم سے
 ۴۹۶۔ أَشْرِبُوا پلا دتے گئے،
 ۴۹۷۔ يَعْمَرُ پلا دسی گئی۔
 (مش ر ب)
 ۴۹۸۔ يَامُورٌ حکم دیتا ہے
 ۴۹۹۔ إِنْ كَانَتْ اگر ہے
 ۵۰۰۔ أَلَّا إِلَّا لِغَوَّةٍ کھرا خرت کا
 ۵۰۱۔ عِنْدَ اللَّهِ نزدیک اللہ کے
 ۵۰۲۔ خَالِصَةٌ خالص
 ۵۰۳۔ مِنْ دُونِ النَّارِ سوائے اور لوگوں کے
 ۵۰۴۔ تَهْنِيَّا تمنا کرو
 ۵۰۵۔ أَبَدًا بھی
 ۵۰۶۔ قَلَّ فَثَ اگے بھیجا
 ۵۰۷۔ أَيْدِيْلِيْلٌ یا تھان کے
 ۵۰۸۔ عَلِيْمٌ جانے والا

- ۲۹۔ سِحْرٌ جادُو
۳۰۔ مَلَكِيْنِ دو فرشتے (تشنیہ)
(واحد: مَلَکُ)
۳۱۔ بَأَبِيلَ ایک شہر کا نام
۳۲۔ هَارُدُتْ مَارُوتْ دو فرشتوں کے نام
۳۳۔ مَا جو کچھ (موصولہ)
۳۴۔ مِنْ أَهْلٍ کسی ایک کو
یہاں تک کہ
کہاں دونوں نے
(مصدر: قول)
۳۵۔ إِنَّهَا دراصل
۳۶۔ نَحْنُ ہم
۳۷۔ فِتْنَةً آزمائش
۳۸۔ لَا تَكُفُّرْ کفر مت کر
(فعل نہی)
۳۹۔ يَعْلَمُونَ سیکھتے تھے وہ
(مصدر: تعلق)
۴۰۔ مِنْهُمَا ان دونوں سے
۴۱۔ يُقْرِئُونَ جدائی ڈالتے ہیں
(مصدر: تقریق)
۴۲۔ بِهِ ساتھ اس کے

- ۴۳۔ عَظِيمٌ المرتب ایک عظیم المرتب
فرشتہ، میرکا تیل
۴۴۔ فَاسِقُونَ بدکار، فاسق لوگ
(واحد: فَاسِقٌ)
۴۵۔ نَبَنَ پھینک دیا
(ن ب ذ)
۴۶۔ أُولُوْا دئے کئے
۴۷۔ وَرَاءَ پیچھے
(خلف کے معنی ایں)
۴۸۔ ظَهُورٌ پیشہ (واحد: ظَهُورٌ)
۴۹۔ كَانَهُمْ جیسے کہ وہ، گویا کہ وہ
۵۰۔ لَا يَعْلَمُونَ نہیں جانتے ہیں
۵۱۔ اتَّبَعُوا اور اتباع کیا
جو کچھ (ماموصولہ ہے)
۵۲۔ مَا پڑھتے تھے
(تلاوة " مصدر)
۵۳۔ بَادِشاَهِ،
حکومت
۵۴۔ مُلْكُ لیکن
سیکھاتے تھے
۵۵۔ لِكِنْ يَعْلَمُونَ
(مصدر: تعلیم)

۷۷۔ خَيْرٌ بہتر
۷۸۔ مَسَاعِنَا رعایت کرنا مرادی
کسی بات کو سمجھنے کیلئے
بات کہنے والے کے
سامنے کہا جاتا ہے۔
نبی کریم صلی اللہ علیہ
 وسلم کے سامنے بوقت
 تقریر یہودی لوگ
 جب اس لفظ کو ثارت
 سے زبان باکر رائینا
 کہتے تھے، جس کے
 معنی ہوتے ہیں یہاں
 چرواہا۔ تب اللہ تعالیٰ
 نے مسلمانوں کو حکم دیا
 کہ بجاتے اس لفظ کے
 وہ انظر فنا کہا کہ میں
 تاکہ یہودیوں کو ثارت
 کا موقع نہ ملے۔ اور
 معنی ابھی دونوں لفاظ
 کے قریب قریب یا کہیں

۵۵۔ بُنَى درمیان، یعنی
 آدمی ۵۶۔ الْمَرْءُ امراء
 ۵۷۔ شَفْعٌ جوڑا، پیوی
 ۵۸۔ مَاهُمْ نہیں وہ
 ۵۹۔ ضَارِّينَ ضرر پہنچانے والے
 (واحد: ضَارِّ)
 ۶۰۔ مَا جو کچھ
 نقصان پہنچاتی
 ہے اُن کو۔
(ضرس)
 ۶۱۔ يَضْطُرُ لفعدینا
 ۶۲۔ شَفَعٌ
(ن ف ع)
 ۶۳۔ عَلِمُوا جاناً اخنوں نے
 ۶۴۔ لَهُنْ البتہ جو
 ۶۵۔ إِشْتَرَى خریدا، مول لیا
 ۶۶۔ مَالَهُ نہیں لئے اُس کے
 ۶۷۔ خَلَاقٌ حصہ
 ۶۸۔ لَيْسَ البتہ رہا ہے
 ۶۹۔ شَيْقَا بیچا اخنوں نے
 ۷۰۔ أَنْهُمْ کہ وہ
 ۷۱۔ مَتْوَبَةٌ ثواب

۸۷۔ أَنْظُرْنَا انتظار کرو ہمارا،	ہوتے ہیں)
۸۸۔ أَلْمَ کیا نہیں ؟	
۸۹۔ تَعْلَمْ جانتا تو	
۹۰۔ دُونِ اللَّهِ سوال اللہ کے	
۹۱۔ وَقْيَةٌ دوست	(جمع : أَوْلَيَاءُ)
۹۲۔ نَصِيرٌ مددگار	
۹۳۔ أَمْتُرِيدُونَ کیا ارادہ کرتے ہو	
۹۴۔ تَسْأَلُوا سوال کرو	
۹۵۔ كَمَا جیسا کہ	
۹۶۔ سُئِلَ سوال کیا گیا	
۹۷۔ يَتَبَدَّلُ بدل والا،	
۹۸۔ تَبَدِيلٌ کر دیا	(بدل)
۹۹۔ سَوَاءُ السَّبِيلُ سیدھی را	
۱۰۰۔ وَدَّ چاہا	
۱۰۱۔ كَثِيرٌ بہت	
۱۰۲۔ لَوْ اگر	
۱۰۳۔ تَبَيَّنَ ظاہر ہوا، بیان ہوا	(بیان)

۸۱۱- وجہہ اپنا (جمع: وجہہ)	چہرہ اپنا	درگزد کرنا، خیال میں نہ لانا	۹۸- عَفْوٌ
۸۱۲- مُحْسِنٌ (جمع: مُحْسِنُونَ، مُحْسِنِينَ)	نیکی کرنے والا	(ع ف و) کنارہ کش ہونا	۹۹- صَفَحَ
۸۱۳- أَجْزُوٌّ بذریعہ، ثواب	ع	لادے	۱۰۰- يَاْتِيٌّ
۸۱۴- حُرْنٌ غمگین ہونا	ع	حکم	۱۰۱- أَمْرٌ
۸۱۵- قَاتَ الْيَهُودُ كہا یہودیوں نے	آگے بھجوں	(جمع اُمُور: اُدَامَر)	
۸۱۶- لَيْسَتْ (ذکر کیلئے لَيْسَ)	نہیں ہے	آگے پاؤ گے	
۸۱۷- كَنَالِكَ اسی طرح		نزدیک (پاس)	۸۰۲- تَقْلِيْمٌ
۸۱۸- أَظْلَمُ زیادہ ظالم، بہت ظالم		یہ (اصل معنی وہ)	۸۰۳- تَجْدِيْفٌ
۸۱۹- مَنْعَ منع کیا		آرزوئیں اُن کی	۸۰۴- عِنْدَ
۸۲۰- مَسَاجِدُ (واحد: مَسْجِدٌ)	مسجدیں	(واحد: اُمْنیَةً)	۸۰۵- تِلْكَ
۸۲۱- يُذْكُرُ ذکر کیا جائے		لاؤ، لے آؤ	۸۰۶- هَاتُوا
۸۲۲- سَعْيٌ کوشش کرے		دلیل	۸۰۷- بُرْهَانٌ
۸۲۳- حَرَابٌ ویرانی، اُجرطنا		(جمع: بَرَاهِيْن)	
		کیوں نہیں	۸۰۸- بَلَى
		سونپ دے، بُھک جائے	۸۰۹- اَسْلَمَ
		(مس ل م)	۸۱۰- بُرْجَنَةٌ

۸۲۷- دَخَلَ	داخل ہونا
۸۲۵- خَائِفُينَ	ڈرتے ہوئے
	خوف کھاتے ہوئے
	(خ و ف)
۸۲۶- خَيْرٌ	رسوانی
۸۲۷- أَيْسَهَا	جهانِ بھیں
۸۲۸- تُؤْلُودُ	تم رُخ کرو
۸۲۹- ثَمَّ	دیاں
۸۳۰- وَجْهُ اللَّهِ	رُخ اللہ کا
۸۳۱- وَلَدًا	لڑکا
	(جمع : أَوْلَادُ)
۸۳۲- سُبْحَانَهُ	پاکی اس کو،
	بے عجیب ہے وہ
۸۳۳- قَاتِلٌ	فرمانبردار
	(جمع قَاتِلُونَ قَاتِلَتُنَ)
۸۳۴- بَدِيلٍ يُقْعَدُ	موجد،
	بے نمونہ بنایو والا
۸۳۵- إِذَا	جب
۸۳۶- قَاضِيٌ	فیصلہ کرتا ہے
	(اسم فاعل : قاضی)
۸۳۷- أَمْرًا	کام، حکم

۸۴۸- مَقَامٌ إِنْوَاهِيمُ کھڑے رہنے کی جگہ حضرت ابراہیمؑ کی	آیا تیکرپاس نہیں تیکرنتے	۸۵۲- جَاءَكَ ۸۵۵- مَالَكَ
۸۴۹- مُصْلَى جائے نماز		
۸۵۰- طَهْوَا پاک رکھو تم دنوں	بدله، برداشتی	۸۵۶- عَدْلٌ
۸۵۱- طَائِفَيْنَ طواف کرنے والے (طوف)	آزمایا	۸۵۷- إِبْشَلَى
۸۵۲- غَارِفَيْنَ اعتکاف کرنے والے	(مصدر : ابْتِلَاءُ)	۸۵۸- أَتَّمَ
۸۵۳- سُكُونُ السُّجُودِ رکوع سجدہ کرنے والے	پورا کیا، تمام کیا	۸۵۹- جَاعِلٌ
۸۵۴- أَمِنَّا امن والا	بنانے والا	۸۶۰- إِعْمَامًا
۸۵۵- أُمْرُنْقُ رزق دے	پیشوا	۸۶۱- ذُرْبَيْةٌ " اولاد
۸۵۶- أَهْلُ رہنے والے	(جمع : ذُرْبَيَاتُ)	
۸۵۷- فَانَّدَهُ دَعَى کا (متع)	نہیں پہنچے گا، نہیں حاصل ہو گا	۸۶۲- لَأَيْتَالُ
۸۵۸- أَضْطَرَ بے لبس کر دوں گا، مجور کر دوں گا	(دنیل)	
۸۵۹- أُنْجِيَا اٹھایا (ضرس)	وعدہ	۸۶۳- عَهْدٌ
۸۶۰- قَوَاعِلَ دیواریں (داحد : قَاعِلَةٌ)	بنایا ہم نے	۸۶۴- جَعَلْنَا
۸۶۱- تَقْبَلَ قبول کر لے	گھر، کعبہ	۸۶۵- الْيُثْتَ
۸۶۲- أُمَّةٌ جماعت، امت (جمع : اُمُّةٌ)	(بیت اللہ مراد ہے)	۸۶۶- مَثَابَةٌ " جائے ثواب
		۸۶۷- إِنْخَلُ دُوا بناؤ، مفرکرو

کے بعد عن کا استعمال ہوا ہے اس لئے معنی ہونگے ”اعراض کرنا“، بے وقوف ہوا، نادان ہوا (جمع : سُقْهَاءُ) 890 - سِفَةٌ
ہم نے پسند کیا (چُن لینا، پسند کرنا) 891 - اَصْطَقَيْتَا
میطع ہو جا، مسلم ہو جا وصیت کی بیٹے اے بیٹو میرے جب آئی معبور باپ دادا (واحد: ابؑ) ہو گز ری اس چیز سے 901 - كُوْنُودا
892 - اَسْلِمُ
893 - وَصْيٌ
894 - بَنْيٌ
895 - يَبْنَيٌ
896 - اَذْحَضَوْ
897 - إِلَهٌ
898 - اَبَاءُ
899 - خَلَّتْ
900 - عَهْمًا

دکھا ہم کو دائری سے فعل می 883 - اَرْنَا
رج کے احکام، بندگی کے احکام، طریقہ عبادت متوجہ ہونا 885 - ثُبٌ
بھیج، کھڑا کر وانشمندی، حکمت پاک کرے، مستھرا کرے 886 - اَبْعَثُ
وَالْحِكْمَةُ 888 - يَزْكِيٌّ
صاف کرے۔ (من لکھی)
889 - رَغْبٌ اعراض کرنا، نا پسند کرنا۔ رَغْب (الی) رغبت کرنا، چاہنا پسند کرنا، راغب ہونا۔ لیکن اگر اس کے بعد عن ہو تو معنی ہوں گے ”اعراض کرنا“، یہاں پوکہ رَغْب

۹۱۶	هُمُّ اللَّهُ أُنْ کے مقابلے میں اللہ
	(فَسَيِّكُ فِي نَكَهَمُ اللَّهُ)
۹۱۷	صِبْغَةٌ رنگ
۹۱۸	مَنْ کون، کس کا
۹۱۹	أَحْسَنَ زیادہ اچھا، زیادہ بہتر
۹۲۰	غَدِّ وُنْ بندگی کرنے والے (واحد: غَادِ)
۹۲۱	فِي اللَّهِ اللہ کے بارے میں
۹۲۲	مُخْلِصُونَ مخلص ہو کر بندگی کرنے والے
۹۲۳	أَعْلَمُ زیادہ واقف
۹۲۴	كَثْمٌ چھانا
۹۲۵	شَهَادَةٌ گواہی
	(جمع: شَهَادَات)

۹۰۴	تَهْتَلُّ فَا ہدایت پا جاؤ گے
۹۰۳	حَنِيفًا یکسو
	(جمع: حَنَفاءُ)
۹۰۲	الْأُسْبَاطُ اولادِ عقوب
۹۰۵	أُولَئِي دستے گئے
۹۰۴	بَيْتَنِيْونَ نبی
	(واحد: نَبِيٌّ)
۹۰۷	فَرَقَ فرق کرنا،
	جُدَائِيْذَانَا
	(مصدر: فَرِيقٌ)
۹۰۸	بَيْنَ درمیان
۹۰۹	أَحَدٌ کسی ایک،
	كُوئی ایک
۹۱۰	تَوَلُّا پھر جاویں وہ
۹۱۱	شِقَاقٌ اختلاف
۹۱۲	فَ پس
۹۱۳	سَ قریب
	عَنْقَرِيبٍ
۹۱۴	يَكْفِي کافی ہو گا
	(مصدر: كِفايَةٌ)
۹۱۵	لَفْ تھکو

۹۲۴- س	عَنْقَرِيبٍ، لِسْ اب	الْبَتَّةُ، ضرور	۹۲۵- لَ	۹۲۶- لَ
۹۲۷- مَا وَلَهُمْ	کس چیز پھر دیا	بُرْجِيْرَةٌ	۹۲۸- بُرْجِيْرَةٌ	۹۲۷- مَا وَلَهُمْ
۹۲۸- قَبْلَةٌ	ان کو قبلہ	شِفْقَةٌ رَكْفَهُ وَالا	۹۲۹- أُمَّةٌ وَسَطًا	۹۲۸- قَبْلَةٌ
۹۲۹- أُمَّةٌ وَسَطًا	امت در میانی،	تِحْقِيقٌ	۹۳۰- يَتَحَكَّمُ	۹۲۹- أُمَّةٌ وَسَطًا
۹۳۰- يَتَحَكَّمُ	یتحکم راہ	هُمْ دِيْكَهْتَهِ هِیں	۹۳۱- قَدْ	۹۳۰- يَتَحَكَّمُ
۹۳۱- نَهَيْنَا	پس طرح	پَهْرَنَا، پَلَثَنَا	۹۳۲- تَرَى	۹۳۱- نَهَيْنَا
۹۳۲- تَرَى	نهیں بنایا، ہم نے	۹۳۳- تَقْلِبٌ	۹۳۳- فَلَنُوَلِّيْنَكَ	۹۳۲- نَهَيْنَا
۹۳۳- فَلَنُوَلِّيْنَكَ	کون ساد من اور من	۹۳۴- فَ	۹۳۴- وَجْهَكَ	۹۳۳- فَلَنُوَلِّيْنَكَ
۹۳۴- وَجْهَكَ	کامرکب ہے	۹۳۵- لَ	۹۳۵- فَلَنُوَلِّيْنَكَ	۹۳۴- وَجْهَكَ
۹۳۵- فَلَنُوَلِّيْنَكَ	پھر جاتا ہے	۹۳۶- نُؤْلِيْ	۹۳۶- نُؤْلِيْ	۹۳۵- فَلَنُوَلِّيْنَكَ
۹۳۶- نُؤْلِيْ	(مصدر: انقلاب)	۹۳۷- دَلٌّ	۹۳۷- دَلٌّ	۹۳۶- نُؤْلِيْ
۹۳۷- دَلٌّ	ایڑی	۹۳۸- أَنَّ	۹۳۸- أَنَّ	۹۳۷- عَقِبَ
۹۳۸- أَنَّ	ایڈلیوں پر	۹۳۹- دَلٌّ	۹۳۹- دَلٌّ	۹۳۸- عَقِبَ
۹۳۹- دَلٌّ	(اُلمے پھرنے کے	۹۴۰- شَطُرُ	۹۴۰- شَطُرُ	۹۳۹- دَلٌّ
۹۴۰- شَطُرُ	لئے بولا جاتا ہے)	۹۴۱- طَرْ	۹۴۱- طَرْ	۹۴۰- دَلٌّ
۹۴۱- طَرْ	اگرچہ تھی			۹۴۱- دَلٌّ

نہیں ہے اللہ نے خبر،
اس طرح جملوں کے
آگے پیچھے غور کرنے
سے صاف سمجھیں
آجاتیں گا۔ مزید مشق
کیلئے ترجمہ لفظی دیکھ
لیں تو بہتر ہے)

۹۵۴- لَعْنٌ البتہ، اگر

۹۵۷- أَتَيْتَ لادے تو

۹۵۸- يَعْرِفُونَ پہچانتے ہیں
(مصدر: مَعْرِفَةٌ)

۹۵۹- أَبْنَاءُ بیٹے

(واحد: إِبْنٌ)

۹۶۰- كَثَمٌ چھپانا

۹۶۱- مُهْتَرِينَ شک لانے والے
بُغ

۹۶۲- وَجْهَتُ رُخ

۹۶۳- مُؤْلِي پھیرنے والا

۹۶۴- إِسْلِقُوا سبقت چاہو،
آگے بڑھو

۹۶۵- حَلَّاْتُ نیکیاں

۹۵۶- الْمَسِّيْحُ الْمَاهُ مکرمہ کی مسجد،
جہاں کعبہ ہے۔

۹۵۷- حَدِيثُ جہاں کہیں جس طبقے

۹۵۸- أُدُوْدُ الْكِتَاب دئے گئے کتاب

۹۵۹- مَا نہیں

(ابنک مَالِفَظِ کی
کافی مشق کرائی جا پھکی

ہے اس لئے کہ یہ لفظ
کبھی توہاں جو کچھ،

کیا وغیرہ کے معنی
میں آتا ہے اور کبھی
نہیں کے معنی میں۔

لیکن عبارت میں
جس لفظ کیسا تھا یہ بتا

ہے خود پتہ لگ جاتا
ہے کہ کس معنی میں
استعمال ہوا ہے۔

مثلاً اب اصل آیت
میں سی دیکھیں

وَمَا اللَّهُ بِعَاقِلٍ

ایسا ہے یعنی ”اور“

۹۸۱ - اَمْوَاتٌ	مردے	۹۴۴ - اَيْنَهَا	جہاں کہیں
(واحد: مَيْتٌ)		۹۴۵ - وَلٰٰ	پھر دے
۹۸۲ - اَحْيَاءٌ	زندے	۹۴۶ - لِئَلَّا	تاکہ نہ (اصل لفظ)
(واحد: حَيٌّ)		۹۴۷ - لِ بِعْضٍ	کے لئے
۹۸۳ - ذَبْلُوٌ	ہم آزمائیں گے	۹۴۸ - اَنْ (کہ) لَا (نہیں)	آن (کہ) لَا (نہیں)
۹۸۴ - جُوْغٌ	بھوک	۹۴۹ - لِئَلَّا تینوں کا	لِئَلَّا تینوں کا
۹۸۵ - نَفْصُ	نقشان	۹۵۰ - مُرْكَبٌ	مُرکب (ہے)
۹۸۶ - اَمْوَالٌ	مَالٌ کی جمع	۹۵۱ - حُجَّةٌ	دلیل، حجت
۹۸۷ - شَهَرَاتٌ	پہل	۹۵۲ - اُتْمَّ	تمام کروں میں
(واحد: شَهَرٌ)		۹۵۳ - لَعْلَّ	شايد، تاکہ
۹۸۸ - اَصَابَتْ	پڑی، پہنچی	۹۵۴ - تَهْتَلُّ وْنَ	تمہاری پار
۹۸۹ - مُصِيَّةٌ	مصیبت	۹۵۵ - كَهَا	جیسا کہ
۹۹۰ - صَلَوَاتٌ	رحمت	۹۵۶ - اَرْسَلْنَا	بھیجا، ہم نے
۹۹۱ - صَفَّادَهْرُوْةٌ	دوپہاریوں کے نام	۹۵۷ - فِيْكُمْ	بیخ تمہارے
جو کتریں مسجدِ حرام کے قریب ہیں		۹۵۸ - تَلَاقْتُ	تلاؤت کرتا ہے
۹۹۲ - شَعَاعٌ	نشانیاں	۹۵۹ - يَتَلَوُّا	(مصدر: تلاؤہ)
		۹۶۰ - ذِكْرٌ	یاد کرنا
۹۹۳ - حَجَّ	حج کرنا	۹۶۱ - شَكْرٌ	شکر کرنا
۹۹۴ - اَعْتَمَدَ	عمراہ کرنا	۹۶۲ - مَعَ	ساتھ
عمرہ طواف کعبہ اور		۹۶۳ - سَبِيلِ اللَّهِ السَّكِيرِ (ضام فاءٰ)	مع

۱۰۵- نَهَارٌ	دُن	صفا و مروہ کی سعی کرنے کو کہتے ہیں ،
۱۰۶- فُلُكٌ	کشتی	یہ ایام حج کے علاوہ بھی کیا جاتا ہے۔
۱۰۷- تَجْرِي	چلتی ہے	ایک طرح سے چھوٹا حج کے عرفات کے
۱۰۸- بَحْرٌ	سمندر	میدان میں حافظی ضروری نہیں۔
۱۰۹- بَثٌ	پھیلایا	۹۹۵- جُنَاحٌ
۱۱۰- دَائِثٌ	جاندار	۹۹۶- تَطَوَّعٌ
(جمع : دَوَابٌ)		۹۹۷- شَاكِرٌ
۱۱۱- تَصْوِيفٌ	پھیرنا، الگ کرنا	۹۹۸- عَلِيمٌ
۱۱۲- مَرِيَاحٌ	ہوا یں (واحد: مَرِيْحٌ)	۹۹۹- أَجْمَعِينَ
۱۱۳- سَحَابٌ	بادل	۱۰۰۰- حَفَّ
۱۱۴- مُسْتَحْرٌ	قابلیں کیا ہوا	۱۰۰۱- يُنْظَرُونَ مہلت تے جائیں کے (دن ظ س)
۱۱۵- بَيْنَ	درمیان	۱۰۰۲- خَلْقٌ
۱۱۶- دُفْنِ اللَّهِ	سوائے اللہ کے	۱۰۰۳- إِخْتِلَافٌ پیدائش، پیدا کرنا
۱۱۷- أَنْدَادًا	برابر، شریک ،	۱۰۰۴- بَدَلَتْ آنَا أَكَّے پیچھے
سم صفت، م مقابل		۱۰۰۵- لَيْلٌ رات
۱۱۸- حُبٌ	محبت	۱۰۰۶- دَجْعَى (جمع : لَيْلَى)
۱۱۹- أَشَدٌ	زیادہ مفبوط	
۱۲۰- تَبَرَّأَ	الگ ہو جانا ، براءت کا اظہار کرنا	
(دب س ۶)		

۱۰۳۸۔ نِدَاءٌ	مُپکارنا
۱۰۳۹۔ ایّاہُ	اُسی کی
۱۰۴۰۔ حَرَمٌ	حرام کیا
۱۰۴۱۔ مَيْتَةٌ	مُردار
۱۰۴۲۔ دَمٌ	خون ہو
۱۰۴۳۔ لَحْمٌ	گوشت
۱۰۴۴۔ سُورٌ	سور
۱۰۴۵۔ اُهْلٌ	پکارا جاتے، نامزد کیا جاتے۔
۱۰۴۶۔ اُضْطُرْرٌ	بے بس ہو جاتے
۱۰۴۷۔ بَأْغٌ	بے حکمی کرنے والا
۱۰۴۸۔ عَادٍ	زیادتی کرنے والا
۱۰۴۹۔ إِشْمٌ	گناہ
۱۰۵۰۔ بَطْوُونٌ	پیٹ
(واحد: بَطْنٌ)	
۱۰۵۱۔ فَآأَصْبَحُوهُمْ	کیسا صبر ہے ان کو
۱۰۵۲۔ شِفَاقٌ	ضد (حق سے علیحدہ ہو کر کھپٹ جانا)
۱۰۵۳۔ بَعْيَلٌ	دُور
۱۰۵۴۔ بَعْلٌ	چُلچلا
۱۰۵۵۔ أَوَلَوْ	
۱۰۵۶۔ نَعَقٌ	
۱۰۵۷۔ دُعَاءٌ	

الربع

۱۰۵۱۔ تَبِعُوا	اتّباع کئے گئے
۱۰۵۲۔ اتَّبَعُوا	(فعل مجہول)
۱۰۵۳۔ قَطْعٌ	اتّباع کیا انہوں نے کاشا
۱۰۵۴۔ أَسْبَابٌ	دیلے، رشته، ڈور، تعلقات
۱۰۵۵۔ لَوَائَنَ لَنَا	کاش ہوتی ہمایے لئے
۱۰۵۶۔ حَرَّةٌ	والپسی دوبارہ
۱۰۵۷۔ حَسَوَاتُ	افسوس، حسرت
۱۰۵۸۔ حَارِسِ حِلْمٍ	نکلنے والے
۱۰۵۹۔ نَاسٌ	پیگ
۱۰۶۰۔ طَيْبٌ	طیب، پاک، ستمرا
۱۰۶۱۔ خُطُواتٌ	قدم
(واحد: خُطْوَةٌ)	(واحد: خُطْوَةٌ)
۱۰۶۲۔ سُوءٌ	بُرلائی
۱۰۶۳۔ فَحْشَاءٌ	بے حیاتی
۱۰۶۴۔ الْقَيْنَاءُ	پایا ہم نے
۱۰۶۵۔ أَوَلَوْ	کیا اگرچہ
۱۰۶۶۔ نَعَقٌ	چلانا
۱۰۶۷۔ دُعَاءٌ	بلانا

۱۰۵۹	- مُتَقْوَنَ پرہیزگار گناہوں سے بچنے والے لکھا گیا	۱۰۷۹	- لِئَسَ نہیں ہے نیکی، بھلانی
۱۰۶۰	- كُتْبَ کتاب	۱۰۴۰	طرف دیا
۱۰۶۱	- قِصَاصٌ برابر کا بدله	۱۰۵۸	(مصدر : إِيمَانٌ)
۱۰۶۲	- قَتْلَیٌ مارے گئے لوگ	۱۰۵۶	- قِبَلَ
۱۰۶۳	- آزاد ازاد	۱۰۵۵	- أَقْبَلَ
۱۰۶۴	- غَلَام غلام	۱۰۵۴	- أَقْبَلَ
۱۰۶۵	- عَبْلٌ عورت	۱۰۵۳	- يَسْهُلَ
۱۰۶۶	- عُفْيٌ معاف رکھا جاتے	۱۰۵۲	- لِئَسَ
۱۰۶۷	- أَخْيَهُ بھائی اس کا	۱۰۵۱	- إِبْنُ السَّيْلِ راہ چلتے مسافر
۱۰۶۸	- اِتْبَااعُ ایثار عکرنا	۱۰۵۰	- سَائِلِينُ سوال کرنے والے
۱۰۶۹	- مَعْرُوفٌ بھلانی دستور کے موافق	۱۰۴۹	- مَسْكِينٌ مسکین کی جمع
۱۰۷۰	- اَدَاءُ ادا کرنا	۱۰۴۸	(مصدر : مَسْكِينٌ)
۱۰۷۱	- اِحْسَانٌ نیکی، اچھائی	۱۰۴۷	- إِبْنُ السَّيْلِ راہ چلتے مسافر
۱۰۷۲	- تَحْقِيقٌ آسانی	۱۰۴۶	- سَائِلِينُ سوال کرنے والے
۱۰۷۳	- اِعْتَدَلَیٰ زیادتی کرے	۱۰۴۵	- مَسْكِينٌ مسکین کی جمع ہے
۱۰۷۴	- حَيَاةٌ زندگی	۱۰۴۴	واحد : مَقْبَةٌ
۱۰۷۵	- أُولَى الْأَلْأَ عقل والے	۱۰۴۳	- مُؤْتَوْنَ پورا کرنے والے
	- لَبَابٌ	۱۰۴۲	- بَاسَاءُ شنختی، شدت،
		۱۰۴۱	فقر و فاقہ، تنگیستی
		۱۰۴۰	- ضَيْاءُ مرض کی تکلیف، بیماری
		۱۰۳۹	- إِرْجَنَ الْبَاسُ لڑائی کے وقت
		۱۰۳۸	- صَلَّ وَمَا سچ ہوئے
		۱۰۳۷	(صدق)

لُبْ (معنی عقل)	۱۰۸۴- حَضَرَ
داؤلی، اُولو: ولے	۱۰۸۷- تَرَكَ
حاضر، موجود	۱۰۸۸- خَيْرٌ
چھوڑا	۱۰۸۹- دَهْشَةٌ
(ت راک)	۱۰۹۰- سَمِعَ
مال	۱۰۹۱- إِثْمٌ
وصیت	۱۰۹۲- حَافَ
سُنا اس نے	۱۰۹۳- مُوصِّى
(دس م ع)	۱۰۹۴- جَنَقًا
گناہ	۱۰۹۵- صَيَامٌ
خوف کیا	۱۰۹۶- حَكَمَا
وصیت کرنے والا	۱۰۹۷- أَيَّامٌ
پُریجی، پیر ہاپن	۱۰۹۸- مَعْلُودَةٌ
روزے	۱۰۹۹- عِلَّةٌ
(واحد : صَوْمٌ)	کنتی کے، گئے ہوئے
جیسے کہ	کنتی
دن	
(واحد : نَوْمٌ)	

تھے تم رخ دن)	
معاف کیا	۱۱۱۸ - عَفَا
اب	۱۱۱۹ - أَلْعُنَ
میں رکھو	۱۱۲۰ - بَأْشِفُوا
(مصدر: مُبَاشَةٌ)	
چاہو، ڈھونڈو	۱۱۲۱ - اَبْدَعُوا
دھاری	۱۱۲۲ - حَيْطٌ
سفید	۱۱۲۳ - أَبْيَضٌ
سیاہ	۱۱۲۴ - أَسْوَدٌ
پہنچانا، پھینج لیجانا	۱۱۲۵ - تُلُّ لُؤْوا
ددلی ()	
(اصل معنی کنوں میں ڈال دینے کے آتے ہیں۔ حکام کے پاس بیانگات اور دوسروں کو کتوں میں ڈالتے ہیں۔ برابری ہے یعنی	
چاند کا نیا انکلن	۱۱۲۶ - أَهِلَّةٌ

صرف نکھا گیا ہے	
مشائی کے طور پر	
فَالْقُوْنِ پس	
ڈرو مجھ سے۔ اس میں	
بھی تینی کا ی ختم	
کر کے نے کے نیچے	
زیر لگا دیا گا۔	
۱۱۰۷ - فَلِسْتُحِيْبُوا پس چاہئے کہ قبول	
کریں وہ۔	
(ج و ب)	
میکر لئے یا مجھکو	
۱۱۰۸ - لَبِیْ	
۱۱۰۹ - سَشَدْ بھلانی	
۱۱۱۰ - أَجْلَلَ حلال کیا گیا	
۱۱۱۱ - لَيْلَةُ الْقِيَامِ رات روزوں کی	
۱۱۱۲ - سَفَّتْ مباشرت کرنا،	
بے پردہ ہونا	
۱۱۱۳ - نِسَاءُ كُمْ بیویاں تمہاری	
۱۱۱۴ - هُنَّ وہ (موت نہ کیلئے)	
۱۱۱۵ - لِبَاسُ پوشاک	
۱۱۱۶ - أَنْكَمْ تھے تم	
۱۱۱۷ - تَحْكَانُونَ خیانت کرتے	

۱۱۲۷- مَوَاقِيْتُ	وقت معلوم کرنے
	کا ذریعہ۔
۱۱۲۸- بُيُوت	(واحد: هیئت)
	گھر جمع ہے اس کا
۱۱۲۹- أَبْوَاب	واحد: بیٹی
	دروازے
۱۱۳۰- قَاتِلُوا	(واحد: بَاءُبُ)
	لڑو
۱۱۳۱- تَقِفَ	
	پانا
۱۱۳۲- شِقَقُهُمُوا	(واحد: ثقہ)
	پاؤ تم
۱۱۳۳- إِنْتَهَوَا	(ث ق ف)
	با زریں وہ
۱۱۳۴- عُلَى دَائِنٍ	(مصدر: انتہاء)
	زيادتی
۱۱۳۵- شَهْرُ الْحُرَامِ	حرمت والامہیۃ
۱۱۳۶- حُرُمَاتُ	قابل ادب،
	قابل احترام
۱۱۳۷- تَهْلِكَةً	بلات
	گھیر لئے جاؤ تم
۱۱۳۸- أُحْصِيُّهُمْ	(ح ص س)
	میسر ہو، ہو سکے
۱۱۳۹- إِسْيَسْتَوْ	(ح ص س)
	حصہ اصل میں

نوتارِ تج کو جاج
کرام جمع ہوتے ہیں،
جو مکہ سے چند میل
کے فاصلے پر ہے،
۱۱۴۶- **مَشْعَرُ الْحَجَّاءِ** مقام مژولفہ،
جہاں عرفات سے
والپسی پر جاج ایک
رات گزارتے ہیں،
یہاں ایک عالیشان
مسجد بھی ہے۔

۱۱۴۷- **قَضَيْقُثُمْ** پورا کر جکو
۱۱۴۸- **مَنَاسِكُ** حج کے کام، اركان حج
(واحد: **مَنِسِكٌ**)
دے ہم کو
۱۱۴۹- **أَتَنَا**
بچا (وَقَى يَقْنَى)
سے فعل امر،
ہم کو بچا
۱۱۵۰- **قِ**
۱۱۵۱- **قَنَا**
 حصہ
۱۱۵۲- **نَصِيبٌ**
۱۱۵۳- **سَرِيعٌ** جلد لینے والا
النِّصْفُ

حَاضِرِيْنَ تھا
لیکن مضاف ہونیکی
وجہ سے نکر گیا)
۱۱۵۵- **شَلِيلُ الْعَقَابِ** سخت عذاب دینے
والا۔

۱۱۵۶- **أَشْهُرُ** مہینے
(واحد: **شَهْرٌ**)
۱۱۵۷- **مَعْلُومَات** معلوم، جانے ہوتے
۱۱۵۸- **فَرَضَ** لازم کیا، فرض مقرر
۱۱۵۹- **فُسُوق** گناہ، نافرمانی
(واحد: **فَسْقٌ**)
۱۱۶۰- **جَدَالٌ** جھکڑا کرنا
۱۱۶۱- **تَزَوَّدُ دُوًا** خرچ ساتھ لو،
زادراہ، (فعل امر،
مادہ : من دد)
۱۱۶۲- **خَيْرُ الْزَادِ** بہتر زاد (سفر)
۱۱۶۳- **الثَّقُولَى** تقوی
۱۱۶۴- **أَفْضُلِى** لوٹنا، پلتنا
۱۱۶۵- **عَرَفَاتُ** حج کے میدان کا
نام، جہاں ذا الحجۃ کی

۱۱۸۷۔ تَعْجِلَ	جلدی چلا کیا، جلدی کی۔
۱۱۸۸۔ إِبْتِغَاءٌ	عُجُلَتْ سے بنائے
چاہا (چاہنا، ڈھونڈنا)	
۱۱۸۹۔ مَرْضَاتٌ	دُودن (تشنج)
رضامندی داخل ہونا	پیچھے رہا، متخرکیا
۱۱۹۰۔ دَخْلٌ	عجیب، تعجب لگنا
فرابندراری، اسلام	(ع ج ب)
۱۱۹۱۔ أَتِسْلَمُ	بات
پورے پورے	(جمع: أَقْوَالٌ)
۱۱۹۲۔ كَافَةٌ	۱۱۸۹۔ أَلَّلُ الْخَصَامِ سخت جھگڑا الو
پھسل جانا	حاکم ہوتا ہے،
(ڈمکا جانا)	متولی ہوتا ہے،
۱۱۹۳۔ مَلْكٌ	پیٹھ پھرتا ہے
ساتبان،	کوشش کرے
ساایہ کرنے والے	(مصدر: سعیٰ)
۱۱۹۴۔ غَيْمَامٌ	۱۱۸۲۔ حَرْثٌ
بادل	کھیتی
۱۱۹۵۔ قُقُولُ الْأَمْرٌ	۱۱۸۳۔ الشَّشَلَ
پورے ہوں کام،	جاندار، جانیں
فیصل ہو جائیں	۱۱۸۴۔ عَزَّةٌ
ہسب کام۔	غلبہ، طاقت
۱۱۹۶۔ سَلْ	۱۱۸۵۔ حَسْبٌ
پوچھ	کافی
۱۱۹۷۔ كَتْنَا، كَتَنَى	۱۱۸۶۔ مَهَادٌ
کتنا، کتنا	بچھونا، ٹھکانا
۱۱۹۸۔ كَمٌ	۱۱۸۷۔ يَشْتَرِيُ
زینت دی کئی	بچپتا ہے
(منی ت)	
۱۱۹۹۔ زُرْقَنْ	
سخرا	
ہنسنا، بھٹکنا	
(سخس)	

۱۲۸.	صَدٌّ	روکنا، بند کرنا
۱۲۹.	أَكْبَرُ	زیادہ بڑا (اسم تفضیل)
۱۳۰.	لَا يَرَأُ الْوَعْنَ	نہیں بازاں گے
۱۳۱.	يَرِدُونَ	پھریں وہ (سد)
۱۳۲.	إِسْتَطَاعُوا	مقدور پاویں (مصدر: استطاعتہ)
۱۳۳.	يَرْتَدِلُ	پھر جادے گا (مصدر: استرداد)
۱۳۴.	هَاجَرُوا	بمعنی مرتدا ہونا غارت ہونا، صالح ہونا
۱۳۵.	حَبَطَ	کب
۱۳۶.	جَاهَلُوا	ہجرت کی (حج س)
۱۳۷.	جَاهَلُوا	جهاد کیا (ج ہ د)
۱۳۸.	يَرْجُونَ	امیدوار ہیں (راج و)
۱۳۹.	خَمْرٌ	شراب
۱۴۰.	مَيْسُرٌ	جُوا
۱۴۱.	عَفْوٌ	ضرورت سے زیادہ

۱۴۲.	وَاجِلَةٌ	ایک
۱۴۳.	بَعَثَ	بھینجا، اٹھانا
۱۴۴.	حَسِبْتُمْ	گمان کیا تم نے
۱۴۵.	يَحْكُمُ	فیصلہ کیا جادے (مصدر: حکم) بمعنی فیصلہ کرنا
۱۴۶.	لَهَا	ابھی نہیں
۱۴۷.	مَثَلٌ	حالت، مثال
۱۴۸.	مَسَّ	چھونا، لگنا
۱۴۹.	زُلْزَلُوا	ہلا دتے گئے (مصدر: زلزلہ)
۱۵۰.	مَتَّى	کب
۱۵۱.	نَصْرُ اللَّهِ	مدد اللہ کی
۱۵۲.	مَآذَا	کیا، کتنا
۱۵۳.	أَقْرَبِينَ	قرابت والے
۱۵۴.	قِتَالٌ	لڑنا
۱۵۵.	كُرْكَةٌ	ناپسند
۱۵۶.	عَسْمَىٰ	ممکن، شاید
۱۵۷.	خَيْرٌ	بہتر
۱۵۸.	شَرٌّ	بُرا

- ۱۲۷۵- مَغْفِرَةٌ " بخشش
۱۲۷۶- يَسْأَلُ كُرُونَ نصيحت حاصل کریں
۱۲۷۷- تذکیر حاصل کرنا۔
ع
- ۱۲۷۸- مَحِيضٌ حیض
۱۲۷۹- أَدَّى تکلیف اضرر بنياست
۱۲۸۰- فَاعْلَمُوا پس الگ رہو
(ع منل)
- ۱۲۸۱- نَسَاءٌ عورتیں
۱۲۸۲- يَطْهُرُنَ پاک ہو جائیں
(طہر)
- ۱۲۸۳- تَوَبَّا دین توہہ کرنے والے
۱۲۸۴- مُتَطَهِّرِينَ سترہاتی کرنے والے
۱۲۸۵- حَرْثٌ کھیتی
- ۱۲۸۶- أَنْتُ شَعْرُمْ جب تم چاہو
۱۲۸۷- قَدِّمُوا آگے پھیجو
۱۲۸۸- مُلْقُوا ملنے والے
۱۲۸۹- لَا تَجْعَلُوا مت بناؤ
- ۱۲۹۰- عَرْضَةٌ نیشانہ، ہتھکنڈہ، آٹھ
۱۲۹۱- إِيمَانٌ قسمیں
(واحدہ: یہیں)

- ۱۲۹۲- تَتَفَكَّرُونَ تم وھیان کرو،
تفکر کرو، سمجھو
۱۲۹۳- إِصْلَاحٌ سنوارنا، درست کرنا
۱۲۹۴- خَيْرٌ بہتر
۱۲۹۵- شَحَاطُوا ملاو کم، ساتھ رکھو
(خلوط)
۱۲۹۶- مُفْسِدٌ خرافی کرنے والا
۱۲۹۷- مُصْلِحٌ سنوارنے والا،
اصلاح کرنے والا.
۱۲۹۸- أَعْذَتْ مشقت میں ڈالنا
۱۲۹۹- لَا تَنْكِحُوا نکاح میں متلاوہ
نکاح مت کرو۔
۱۳۰۰- مُشْكِكٌ مشرک عورت
(واحدہ: مشککہ)
۱۳۰۱- أَمَّا لونڈی
۱۳۰۲- أَعْجَبَ بھلامعلوم ہوا،
عجیب، تعجب
(ع ج ب)
۱۳۰۳- لَا تَنْكِحُوا نکاح میں نہ دو
۱۳۰۴- عَبْدٌ غلام
۱۳۰۵- يَدْعُونَ پیکارتے ہیں

۱۲۷۵	سَدَّ	لوٹانا	۱۲۶۱ - تَبَرُّ وَا
۱۲۷۶	فِيْ ذَالِكَ	اس مذہب میں	۱۲۶۲ - لَعْوَهُ
۱۲۷۷	مَرْد	مرد	۱۲۶۳ - حَلِيلَهُمْ
۱۲۷۸	مَرْجَالٌ	(واحد: سَرْجُلٌ)	۱۲۶۴ - يُولُونَ
۱۲۷۹	طَلاقٌ	طلاق دینا	۱۲۶۵ - تَرْبِضُ
۱۲۸۰	مَرْتَابٌ	دو مرتبہ	۱۲۶۶ - أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ
۱۲۸۱	إِمسَاكٌ	روکنا تھام لینا	چار مہینے
۱۲۸۲	مَعْرُوفٌ	بھلا اپھا، بہتر، تھیک	۱۲۶۷ - لَوْثَ آدِیں
۱۲۸۳	سَوْيِحٌ	رخصت کرنا	۱۲۶۸ - عَزَّمُوا
۱۲۸۴	إِحْسَانٌ	اچھی طرح، احسان	(ع ن م)
۱۲۸۵	نَكِيرٌ	کے ساتھ، نیک سلوک کے ساتھ	۱۲۶۹ - مُطَلَّقَاتٌ
۱۲۸۶	لَا يَحِلُّ	نہیں حلال ہے	طلاق دی جانے
۱۲۸۷	أَلَا	کہ نہیں	دالی عورتیں۔
۱۲۸۸	يُعِيمًا	قام کھیں گے وہ دونوں،	۱۲۷۰ - ثَلَاثَةٌ
		(مصدر: إِقَامَتُ)	تین
۱۲۸۹	حُلُونَ	شوہر	۱۲۷۱ - قُرُونٌ
۱۲۹۰	جُنَاحٌ	(بَعْلٌ واحد)	حیض
			(واحد: قُرْعَهُ)
			۱۲۷۲ - أَسْحَامٌ
			پیٹ
			۱۲۷۳ - بُعُولٌ
			زیادہ حقدار
			۱۲۷۴ - أَحَقٌ

- ۱۲۰۱۔ **وَالِّاتِ** مائیں
(واحد: والدہ)
- ۱۲۰۲۔ **يُرْضِعُنَ** دُودھپلاویں
(س ض ع)
- ۱۲۰۳۔ **حَوَلَيْنِ** دُوبس
- ۱۲۰۴۔ **كَامِلَيْنِ** پورے مکمل دُو
- ۱۲۰۵۔ **أَلْرَضَاعَةُ** دُودھپلانا (مصدر)
- ۱۲۰۶۔ **مَوْلُودٌ** بچہ
- ۱۲۰۷۔ **مَوْلُودٌ** بچہ والا، لڑکے والا
- ۱۲۰۸۔ **رِزْقٌ** کھانا
- ۱۲۰۹۔ **كُسوَةٌ** پہنادا
- ۱۲۱۰۔ **لَا تُحَلَّفُ** نہیں تکلیف دی
جاتی، مکلف نہیں
بتایا گیا۔
(نہیں پابند کی جاتی)
- ۱۲۱۱۔ **وَسَعْهَا** اس کی وسعت،
طااقت۔
- ۱۲۱۲۔ **لَا تُضْكَنَ** نہ ضرر پہنچایا جائے
- ۱۲۱۳۔ **وَالِّهُ** مان
- ۱۲۱۴۔ **وَلَدٌ** لڑکا
- ۱۲۱۵۔ **مِثْلُ ذَالِكَ** اسی طرح

- ۱۲۸۹۔ **يَسَعَدُ** حد سے گزر جائے
(تَعَلَّثَى، يَسَعَدَى)
- ۱۲۹۰۔ **غَلِيرَةٌ** سوائے اس کے
- ۱۲۹۱۔ **يَتَوَاجَعًا** پھر آئیں، لوٹ
آئیں وہ دو نوں
- ۱۲۹۲۔ **بَلَغُنَ** پہنچے (متونث)
- ۱۲۹۳۔ **أَجَلٌ** وقت، مدت
- ۱۲۹۴۔ **أَمْسِكُوا** روکے رکھو، رہنے دو
- ۱۲۹۵۔ **سَتِّحُوا** رخصت کر دو
- ۱۲۹۶۔ **ضَيْوَاسٌ** ایزادینا
- ۱۲۹۷۔ **يَعِظُ** نصیحت کرتا ہے
(مصدر: وَعْذَرْ)
- ۱۲۹۸۔ **يَعْلَمُ**

الثالثة

- ۱۲۹۸۔ **لَا تَعْصِلُوا** مت روکو
(ع ض ل)
- ۱۲۹۹۔ **أَنْزِلْكِي** زیادہ پاکیزہ
- ۱۳۰۰۔ **أَطْهَرَ** بہت پاک
نہایت سترہ

۱۳۲۶- فَرِيْضَةٌ	مُقرِّر کرنا	۱۳۱۴- فَصَالًا	مُودھ پھردا نا
۱۳۲۷- مُؤْسَعٌ	و سعت والا	۱۳۱۵- تَشَادُرٌ	مشورہ
۱۳۲۸- مُفْتَرٌ	تنگرست	۱۳۱۶- تَسْرِ ضَعْوًا	دُودھ پلو او تم،
۱۳۲۹- نِصْفٌ	آدھا	۱۳۱۷- رضاعت	
۱۳۳۰- عَفْوٌ	درگذر کرنا	۱۳۱۸- سَلَمِيدُمْ	پورا دے حکوم
۱۳۳۱- أَقْرَبٌ	زیادہ قریب ہے	۱۳۱۹- يُنَوْ فُونَ	وفات پاتے ہیں
۱۳۳۲- تَقْوَىٰ	پرہیزگاری	۱۳۲۰- يَلْرُونَ	چھوڑ جاتے ہیں
۱۳۳۳- لَا تَنْسِوْا	مت بھولو	۱۳۲۱- أَرْبَعَةٌ	چارہ دس
(ن سی)		۱۳۲۲- عَشَّىٰ	دس
۱۳۳۴- فَصْلٌ	سچلانی	۱۳۲۳- عَرَضْتُمْ	تم نے اشارے میں
۱۳۳۵- حَافِظُوا	حافظت رکھو	کہا، پیش کیا	
(ح ف ظ)		۱۳۲۴- نِخْطَبَةٌ النِّسَاءِ مُنْكَنَّ	عورتوں کی،
۱۳۳۶- صَلَوةٌ	نمازیں	۱۳۲۵- بَاتٌ حَيْثَ	
(واحد: صَلَوةٌ)		۱۳۲۶- أَكْنَتُمْ	چھپا و تم
۱۳۳۷- صَلَوةُ الْوُسْطَىٰ	بیچ کی نماز	۱۳۲۷- سَتَّاً	چھپا، پوشیدہ (راز)
۱۳۳۸- قُوْمُوا	کھڑے ہو جاؤ	۱۳۲۸- عَزَّمٌ	ازادہ کرنا ہعزم کرنا
۱۳۳۹- قَانِتِينُ	بادب	۱۳۲۹- عَقْلَةَ النِّكَاحِ	گرہ باندھنا نکاح کی،
۱۳۴۰- سِرْجَالًا	پیادہ، پیدل	۱۳۳۰- بَكَىٰ	پکی کرنا
۱۳۴۱- سُكْبَانًا	سوار	۱۳۳۱- حَلَّ	بڑنا، بچا ہبردار رہنا
۱۳۴۲- هَنَاءً عَمَّا	فائزہ، سامان	۱۳۳۲- مَسْ	چھونا، با تھلکانا
۱۳۴۳- الْحَوْلُ	ایک سال	۱۳۳۳- يَعْ	

۱۳۶۵- اَعْسِيْتُمْ تم نزدیک ہو
 اگر ۱۳۶۶- اِن کے نہیں
 کے نہیں ۱۳۶۷- اَلَا
 رَأَنْ لَا كامِرْبَتے)
 ۱۳۶۸- وَمَا لَنَا کیوں نہیں ہم کو
 تحقیق ۱۳۶۹- قُلُ
 ۱۳۷۰- اُخْرُجُنَا نکالے گئے ہم
 بیٹھے ۱۳۷۱- أَبْنَاء
 پھر گئے وہ ۱۳۷۲- تَوَلُّهُ
 مقرر کیا ۱۳۷۳- بَعْثَ
 ۱۳۷۴- طَالُوت ایک مومن سردار کا
 نام جو حضرت داد د
 اور شمویں
 کے زمانے میں گزارا ہے،
 باوجود غریب ہونیکے
 اللہ تعالیٰ نے انھیں
 تدبیر علم اور جہانی
 طاقت اور فن جنگ
 سے نوازاتھا، اسی لئے
 انھیں بنی اسرائیل کا
 سردار مقرر کیا گیا۔

۱۳۵۵- غَيْرَ اخْرَاج نہ نکالا جاتے،
 بنے نکالے
 اِدْخَسَاج)
 ۱۳۵۶- اَلْحُتَّر کیا نہیں دیکھا تو نے
 ۱۳۵۷- اُلُوف ہزاروں
 (اَلْف و احد ہے)
 ۱۳۵۸- حَلَّ رَالْمُوت ڈرموت کا
 ۱۳۵۹- مُوْتُوْا مر جاؤ
 (ہم و ت)
 ۱۳۶۰- مَنْ ذَا الَّذِي کون شخص ہے جو
 ۱۳۶۱- يُعْرِضُ قرض دے گا
 ۱۳۶۲- اَصْعَافًا دُكْنَا
 (داخل : ضعف)
 ۱۳۶۳- كَثِيرًا بہت
 ۱۳۶۴- قَبْض تنگ کرنا، کمی کرنا
 ۱۳۶۵- بَسْط کشادہ کرنا، پھیلانا
 ۱۳۶۶- مَلَأ سردار
 ۱۳۶۷- اَبْعَث مقرر کر، کھڑا کر
 ۱۳۶۸- بَادْشَاه کیا
 ۱۳۶۹- هَلْ

۱۳۹۱. مُبْتَلٍع	آزمانے والا
۱۳۹۲. نَهْرٌ	ندی، نہر (جمع : آنھاً)
۱۳۹۳. شُرُبٌ	پینا
۱۳۹۴. لَيْسَ	نہیں ہے
۱۳۹۵. طَعْمٌ	چکھنا، کھانا
۱۳۹۶. غُرْفَةٌ	چلو بھر ہاتھ
۱۳۹۷. يَدٌ	ایک دست و پاؤ
۱۳۹۸. شَيْءٌ	پیا انھوں نے
۱۳۹۹. جَاءَنَا	پار اترنا
۱۴۰۰. جَالُوتٌ	ایک ظالم اور مشرک بادشاہ، جسکو حضرت داودؑ نے قتل کیا۔
۱۴۰۱. أَنْهَمُ	کہ دہ
۱۴۰۲. مُلْقُوا	ملنے والے
۱۴۰۳. كَمُّ	کتنے
۱۴۰۴. قَلِيلَةٌ	کھوڑے، تھوڑی
۱۴۰۵. غَلَبَ	غالب آنا
۱۴۰۶. فَدَعَةٌ	ٹولی، گروہ، جماعت

۱۳۸۵. أَنِّي	کہاں، کس طرح
۱۳۸۶. يَكُونُ	ہو گا
۱۳۸۷. يُؤْكَثُ	دیا گیا
۱۳۸۸. سَعَةٌ	گشادگی، وسعت
۱۳۸۹. اصْطَفَى	پسند کیا، منتخب کیا
۱۳۹۰. مَأْدَ	زیادہ کیا
۱۳۹۱. بَسْطَةٌ	پھیلاو، گشادگی
۱۳۹۲. تَابُوتٌ	ایک صندوق جس
۱۳۹۳. سَكِينَةٌ	میں حضرت موسیٰ کا عہدا، عمامہ اور توریت کی تختیاں تھیں۔
۱۳۹۴. بَقِيهَةٌ	تسکین، آرام بات
۱۳۹۵. تَكَلْ	چھوڑا
۱۳۹۶. تَحْمِلُ	اٹھاتے ہوئے
۱۳۹۷. مَلَائِكَةٌ	فرشے بیچ
۱۳۹۸. فَصَلَ	چلا، جلا، جنموا، باہر ہوا
۱۳۹۹. جُنُودٌ	لشکر
۱۴۰۰. مُبْتَلِيْكُمْ	آزمانیوالا ہے تم کو

۱۳۲۱.	مُرْسُلُ	رسول کی جمع
۱۳۲۲.	كَلْمَر	کلام کیا
۱۳۲۳.	أَيَّلَنَّا هُ	تا مید کی سیم نے اسکی
۱۳۲۴.	وَحْ أَعْلَمُ	روح پاک یعنی
	حضرت پیر سلیمان علیہ السلام	
۱۳۲۵.	إِقْتَلَنَ	لڑنا، چھکرنا
۱۳۲۶.	يَفْعُلُ	کرتا ہے
۱۳۲۷.	يُرِيدُ	ارادہ کرتا ہے
	چاہتا ہے	
	مصدر: (إِرَادَةٌ)	
	ع	
۱۳۲۸.	أَنْفِقُوا	خرچ کرو
۱۳۲۹.	بَيْعٌ	بیچنا، تجارت
۱۳۳۰.	خُلَّةٌ	دوستی
۱۳۳۱.	شَفَاعَةٌ	شفاعت،
	سفارش	
۱۳۳۲.	الْحَيُّ	زندہ

۱۳۰۷.	بَرَزُونُ وَا	ظاہر ہوتے، نکلے
۱۳۰۸.	أَفْرِعُ	کھلم کھلا مقلبے کیلئے ڈال دے
	(ف س غ)	
۱۳۰۹.	ثَبَتَ رَكَبَ	ثابت رکھ
	(ث ب ت)	
۱۳۱۰.	أَقْدَامُ	قدم (واحد: قَدْمَهُ)
۱۳۱۱.	نَصَرَ	مرد دینا
۱۳۱۲.	هَزَمَ	شکست دینا
۱۳۱۳.	دَفَعَ	دفع کرنا، ٹالنا، دُور کرنا، ہٹانا
۱۳۱۴.	فَسَدَتْ	فساد سے بھر جاتی ہے
۱۳۱۵.	أَسْضَضُ	زیبن
۱۳۱۶.	ذُو فَضْلٍ	فضل والا، صاحب فضل
۱۳۱۷.	تِلْكَ	یہ
	(اصل معنی: وہ)	
۱۳۱۸.	إِنْكَ	بے شک تو
۱۳۱۹.	لَهِمْ	البنت سے
۱۳۲۰.	مُرْسَلِينَ	رسول (واحد: مُرْسَلٌ)

۱۲۵۰. طَاغُوت سرکش، ہروہ پیز جو خدا کے مقابل ہو	۱۲۵۱. إِسْتَهْسَاف پکڑ رکھا
	۱۲۵۲. عُرْوَةٌ کردا دستہ
	۱۲۵۳. دُثُقٌ مضمبوط، ہبہ ضبوط
	۱۲۵۴. لَا انْفَصَامَ نَهِيں لُٹُنَا
	۱۲۵۵. دَلِيٌّ دوست (جمع : أَدْلِيَاءُ)
	۱۲۵۶. ظُلُمَاتٌ اندھیاری
	۱۲۵۷. ثُوْرٌ روشنی
	۱۲۵۸. حَكَاجٌ جگت کی، جھکڑا کیا
	۱۲۵۹. يُحْيِي زندہ کرتا ہے
	۱۲۶۰. يُهْمِيْتُ مارتلہ ہے
	۱۲۶۱. أَنَا میں
	۱۲۶۲. شَمْسٌ سورج
	۱۲۶۳. بُهْت مبہوت ہو گیا،
	۱۲۶۴. يَأْوُ مانند،
	۱۲۶۵. كَيْطَرَ حیطرا کیا

۱۲۶۶. قَيْوُمْ قائم، ہمیشہ رہنے والا، بذاتِ خود قائم	۱۲۶۷. سَنَةٌ اونچے سال
	۱۲۶۸. تَوْمُ نیند
	۱۲۶۹. كَوْنٌ ذَأْ کون ہے
	۱۲۷۰. الَّذِي جو شخص (اسم موصول)
	۱۲۷۱. اِذْنٌ اجازت، حکم
	۱۲۷۲. بَيْنَ درمیان
	۱۲۷۳. بَيْنَ أَيْنِيْلَهْ درمیان، آنکے
	۱۲۷۴. لَا يُحِيطُونَ نہیں کھیر سکتے (مصدر : إِحْاطَةٌ)
	۱۲۷۵. كُرْسِيٌّ کرسی
	۱۲۷۶. أَوْدٌ تھکانا
	۱۲۷۷. لَا يَأْوِدُ نہیں تھکا سکے
	۱۲۷۸. عَلَى بلند، اعلیٰ
	۱۲۷۹. إِحْرَاهٌ زبردستی
	۱۲۸۰. الَّذِينَ دین اسلام
	۱۲۸۱. تَبَيْنَ ظاہر ہو گئی
	۱۲۸۲. مُتَازٌ ہو گئی
	۱۲۸۳. كَرْشَيْنَ بغاوت، نافرمانی
	۱۲۸۴. غَيْرٌ

۱۳۸۲-۱۳۸۳	نَكْسُوا	ہم پہناتے ہیں
۱۳۸۴	لَحْمًا	گوشت
۱۳۸۵	وَكَاهِجَهْ	وکھا مجھے
۱۳۸۶	أَرْسَانِي	کیا انہیں
۱۳۸۷	أَوْلَمْ	کیا انہیں
۱۳۸۸	يَطْهِئُنَّ	اطیناں پکڑتے
۱۳۸۹	قَلْبٌ	میرا دل
(قلب : واحد، قلوب : جمع)		
۱۳۹۰	خُلُّ	لے، پکڑتے
۱۳۹۱	أَرْسَبَعَةَ	چاراً
۱۳۹۲	طَيْرٌ	پرند، اڑتا جانور
(جمع : طیور)		
۱۳۹۳	صُرُّ	مانوس کرنا پال لے،
۱۳۹۴	صُورَتٌ	صورت پہچان لے
۱۳۹۵	جَبَلٌ	پہاڑ
(جمع : جبال)		
۱۳۹۶	جُنُعٌ	حصہ، ٹکردا
۱۳۹۷	سَعْيًا	دُور کر
۱۳۹۸	حَبَّةٌ	دانہ
۱۳۹۹	أَنْبَتَ	اگانی

۱۳۸۴	فَرِيَةٌ	گزنا
(مصدر: مُرْدُورٌ)		
۱۳۸۵	بَسْتِي	وہ، یہ
۱۳۸۶	خَادِيَةٌ	گری ہوئی
۱۳۸۷	عُرْوَشٌ	چھتریاں، چھتیں
۱۳۸۸	هَذِهِ	اس کو
۱۳۸۹	أَهَمَّاتٌ	موت دی
۱۳۹۰	إِمَاءَةٌ	ایک سو
۱۳۹۱	عَافِرٌ	برس
۱۳۹۲	لَبَثْتَ	ریا تو
۱۳۹۳	طَعَامٌ	کھانا، کھانے کی چیز
۱۳۹۴	شَوَابٌ	پینیا پینے کی چیز
۱۳۹۵	لَمْ يَسْتَسْنَهُ	نہیں سڑا
۱۳۹۶	النَّظرُ	دیکھو
۱۳۹۷	حَمَاسٌ	گدھا
۱۳۹۸	عَظَامٌ	ڈیاں
۱۳۹۹	كَفَّ	کیسے
۱۴۰۰	نَشِيشٌ	ہم پڑھاتے ہیں (ن ش من)

۱۵۱۷	سِئَعَاءُ	دکھلانا، ریا کرنا
۱۵۱۸	صَفْوَانُ	صیاف چکنا پتھر مٹی
۱۵۱۹	ثَرَابٌ	پڑی، برسی
۱۵۲۰	أَصَابَ	پارش زور کی
۱۵۲۱	وَابِلٌ	چکنا صاف، سخت
۱۵۲۲	صَلْدَا	لایعِل رون اختریاں نہیں رکھتے یا اُن کے ہاتھ نہیں لگی
۱۵۲۳	إِبْيَاعٌ	چاہنا، ڈھونڈنا، تلash کرنا۔
۱۵۲۴	مَرْضَاتِ اللَّهِ رَضَامِنْدِي	خوشی اللہ کی۔
۱۵۲۵	تَبَيَّنَتَا	جہانا مضبوط، ثابت
۱۵۲۶	جَنَّةٌ	باغ (جمع : جَنَّاتٌ)
۱۵۲۷	سَبُوَةٌ	بلندی، بلند جگہ
۱۵۲۸	أُكْلٌ	میوه، پھل
۱۵۲۹	ضِعَفَيْنِ	دو گنا
۱۵۳۰	طَلْ	شبیم، پھوار

۱۵۳۱	سَبَقَ	سبیغ سات
۱۵۳۲	يُنْقُضُونَ	سنابل بالیاں (سنبلہ) (واحد بالی)
۱۵۳۳	أَمْوَالٌ	یضاعف بڑھاتا ہے
۱۵۳۴	لَا يُلْبِعُونَ	(مصدر: مضاعفة) خرچ کرتے ہیں
۱۵۳۵	مَنَّا	(مصدر: انفاق) اتباع پیچھے لانا
۱۵۳۶	إِذْمَى	اسان
۱۵۳۷	سَانَا	ستانا، تکلیف، اذیت۔
۱۵۳۸	قَوْلٌ مَعْرُوفٌ	قول، معرفہ بات معقول
۱۵۳۹	مَعْرِيقَةٌ	درگذر
۱۵۴۰	صَدَقَةٌ	صلیقہ خیرات
۱۵۴۱	غَنِيٌّ	غنى
۱۵۴۲	حَلِيلٌ	تحمل والا
۱۵۴۳	لَا يُبْطِلُوا	مت باطل کرو
۱۵۴۴	كَالَّذِي	مانداں شخص کے

۱۵۲۷- تُعْمَضُوا آنکھوں دلو	چاہنا	۱۵۲۹- وَدَّ
۱۵۲۸- غَمْض آنکھوں دلینا،	کوئی تم میں	۱۵۳۰- أَحَلُّ كُمْ كُونی تمہارا،
چشم پوشی کرنا۔	کھجور	۱۵۳۱- فَخِيلٌ
۱۵۲۹- حَمِيلٌ خوبیوں والا	انگور	۱۵۳۲- أَعْنَابٌ
۱۵۳۰- فَقْرٌ تنگی	(واحد : عَنْبَ)	۱۵۳۳- كِبَرٌ بُرْطھاپا
۱۵۳۱- فَحْشَاء بے حیاتی	(جمع ہے ضعیف کی)	۱۵۳۴- أَذْرِيَّةً اولاد
۱۵۳۲- يُوقْتٌ دیتا ہے	ضعیف، مکروہ	۱۵۳۵- ضُعْفَاءُ
۱۵۳۳- حِكْمَةٌ سمجھ	بگولہ	۱۵۳۶- إِعْصَارٌ
۱۵۳۴- يَنْكُرُ نصیحت قبول کرتا ہے	جل اٹھا، جل گیا	۱۵۳۷- إِحْرَاقٌ
۱۵۳۵- نَفَقَةٌ خیرات، راه خدا	(ح ج ی ہ ق)	۱۵۳۸- شَفَكَرْ وَنَ تَفَكَرْ کرو تم
۱۵۳۶- میں خرچ کرنا	یعنی	۱۵۳۹- طَبَيْتٌ پاک چیزیں
۱۵۳۷- نَسْرَتٌ نذر مانی تم نے یا	مت نیت کرو،	۱۵۴۰- لَا تَبْهَبُوا
مفت مانی	مت قصد کرو	۱۵۴۱- خَيْثٌ ناپاک، سڑی، گندی
۱۵۳۸- اگر	نہیں ہو کم	۱۵۴۲- سَلْتُمْ
۱۵۳۹- اِنْ ظاہر کرو	لیتے والے	۱۵۴۳- أَخْنَمْ
(ب د د)		(سَيْئَة و بُرَائی)
۱۵۴۰- نِعْهَادٌ اپھا		
۱۵۴۱- فَقَاءٌ حاجت مندر		
۱۵۴۲- يُكْفَرٌ دُور کر دے گا		
۱۵۴۳- سَيْسَاتٌ بُرایاں		

۱۵۸۲	سِرّاً	چھپے
۱۵۸۳	عَلَانِيَةٌ	ظاہر، علانیہ
۱۵۸۴	أَلْرِبَا	سود
۱۵۸۵	لَا يَقُولُونَ	نہیں کھڑے ہوں گے
۱۵۸۶	حَمَّا	جیسے
۱۵۸۷	يَتَخَبَّطُ	باو لار کر دیا، خطپٹی کر دیا۔
۱۵۸۸	مَسْ	چھونا، پیٹ جانا
۱۵۸۹	بَيْعٌ	لین دین، تجارت
۱۵۹۰	جَاءَ	آیا
۱۵۹۱	مَوْعِظَةٌ	نصیحت
۱۵۹۲	إِنَّهُنَّ	باز رہا
۱۵۹۳	سَلْفٌ	پہلے ہو چکا، ہو گزرا
۱۵۹۴	عَادَ	پھر کرنا
(مصدر: عَوْدٌ)		
۱۵۹۵	مَحْقَقٌ	مٹانا
۱۵۹۶	يُرْبِّي	بڑھاتا ہے
۱۵۹۷	كَفَّارٌ	نا شکرًا، کفر کرنیوالا (واحد: کافر)
۱۵۹۸	أَثِيمٌ	گنہ کار

۱۵۴۰	لَيْسَ	نہیں ہے
۱۵۴۱	لِكِنْ	لیکن
۱۵۴۲	وَجْهَ اللَّهِ	رضا مندی اللہ کی
۱۵۴۳	لِيُوفَ	پورا دیا جائے گا
۱۵۴۴	أُحْصِرُوا	روک لئے گئے
		بند کئے گئے
		(ح ص س)
۱۵۴۵	ضَوِيبَاً	چلنا
۱۵۴۶	يَحْسَبُ	گمان کرتا ہے
		(ح س ب)
۱۵۴۷	أَعْذِنَاءٌ	دولت مند
		(واحد: غَنِيٌّ)
۱۵۴۸	تَعْقُفٌ	بے سوالی، سوال سے بچنا، خودداری
۱۵۴۹	تَعْرِفُ	پہچانتا ہے
		(دع س ف)
۱۵۵۰	سِيَّهَماً	علامت، نشان
۱۵۵۱	إِلْحَافًا	لپٹ کر الرُّبُع

۱۴۰۲ - تَصَلَّ قُوْمًا تَحْمِ صَدَقَةَ كَرَوْ	۱۵۸۹ - ذَسْ دُدًا چھوڑ دو
۱۴۰۳ - تُرْجَعُونَ تَمَوَّلَتَيْ جَاؤَكَ	۱۵۹۰ - بَقِيَ باقی رہا ہو
۱۴۰۴ - تَوْفِيَ لَهُ پُورا دِیا جاتے گا	۱۵۹۱ - مُؤْمِنِینَ ایمان لانے والے
۱۴۰۵ - تَلَّ ایَّنْ قَرْض کا معاملہ کرنا	۱۵۹۲ - فَأَذْدَوْا پس خبردار ہو جاؤ
۱۴۰۶ - دَيْنُ قرض، ادھار	۱۵۹۳ - اعلان سُنُتُو اعلان (اذن)
۱۴۰۷ - أَجْلٌ مُسْمَى وقت مقرر	۱۵۹۴ - حَرْث رطابی
۱۴۰۸ - وَلَيْكُنْ اور چاہئے کہ لکھے	۱۵۹۵ - إِنْ اگر - ان کے بعد
۱۴۰۹ - إِكَاتِبَ لکھنے والا	۱۵۹۶ - أَنَّ الْأَكَالِفَظَا آتے
۱۴۱۰ - عَدْلٌ انصاف	۱۵۹۷ - تَعْنِی نہیں کے ہونگے
۱۴۱۱ - لَأَيَّابَ انکار نہ کرے	۱۵۹۸ - جیسا کہ لفظ نمبر ۵۹۲
۱۴۱۲ - يُسْمِلَ لکھا دے،	۱۵۹۹ - پہلے پارہ میں وَإِنْ هُمُ الْأَيَّاضُونَ
۱۴۱۳ - يَخْسُسْ املاک را دے	۱۶۰۰ - رکوع سورہ بقرہ
۱۴۱۴ - سَقِيَهَا بے وقوف	۱۶۰۱ - تَبَدِّي توبہ کرو تم
۱۴۱۵ - ضَعِيقَةً ناتوان کمزور،	۱۶۰۲ - مُرْءَوْس اصل
۱۴۱۶ - ضَعِيفٌ ضعیف	۱۶۰۳ - وَالا
۱۴۱۷ - وَلَيْ دارث، والی	۱۶۰۴ - عَسْرَةً تنسیگ
۱۴۱۸ - إِسْتَشْهِدُوا شاپد کرو، گواہ کرو	۱۶۰۵ - نَظِرَةً مہلت، انتظار
۱۴۱۹ - شَهِيدٌ بُنْ دُدُ گواہ (تشریف)	۱۶۰۶ - مَيْسَوْرَةً فراغت، آسانی
۱۴۲۰ - مِرْجَالٌ مرد (واعد ہر جل)	۱۶۰۷ - أَنْ کہ

- ۱۴۲۴- لَأَتْرَقْتَ أُبُو نَهْشَكْ كَرْد
 (دریقٹ: شک)
- ۱۴۲۵- حَاضِرٌ هُوَ يَا تَهُونْ يَا تَهُونْ
 حاضرین
- ۱۴۲۶- تُلْبِرُ دُنْ تَمْ پَھِرِ بَلْ كَرْتَهُ مُهُو
 (دوسرے)
- ۱۴۲۷- لَأَيْضَارَ نَهْ ضَرِبَهْ نَصِيَّا يَا جَانَهُ
 (ضرس)
- ۱۴۲۸- فُسُوقُ گَنْهَ كَارِي
- ۱۴۲۹- يُعْلِمُ سَكْهَا تَاهِي
- ۱۴۳۰- بِرِهْنَ گَرْوِي رَكْهَنا،
 رسِنْ رَكْهَنا
- ۱۴۳۱- مَقْبُوْضَهُ قَبْضَهِمْ دِي ہُونَی
 اعْتَباَرَ کَرَنَا، اَيْنَ جَانَنا
- ۱۴۳۲- أَمْنَ اَداَكْرَنَے
- ۱۴۳۳- يُوَعَّدُ اَشَمُّ گَنْهَ كَار
 بع
- ۱۴۳۴- تُبْلِي دُوا تَمْ ظَاهِرَ كَرْد
- ۱۴۳۵- يُحَاسِبُ مَحَا سِبَهَ كَرْے گَا
 (ح س ب)
- ۱۴۳۶- سَمِعَنَا سَنَا هَمْ نَه

- ۱۴۳۷- إِهْرَأَتْنِي دُوْعَرَتِنِي
- ۱۴۳۸- تَرْضَوْنَ كَمْ بِسِنْدَرَتَهُ هُو
- ۱۴۳۹- شَهَدَاءَ گَواه
- ۱۴۴۰- تَصِيلَ بَجُولَ جَانَهُ
- ۱۴۴۱- إِحْلَهُنَا اِيكَ أُنْ دَوْنُونَ
 میں سے
- ۱۴۴۲- تُلْنَ كِيرَ يَادِ دِلَاتَه
- ۱۴۴۳- أُخْرَى دَوْسَرِي
- ۱۴۴۴- إِذَا هَادُعُوْ جَبْ بُكَارَهُ جَائِنَهُ
 بُلاَتَهُ جَائِنَهُ
- ۱۴۴۵- لَأَتْسَهَمُوا مَتْ كَاهْلِي كَرْد
- ۱۴۴۶- سَأَمُّ سُسْتِي كَرَنَا،
 کَاهْلِي کَرَنَا، گَكتَانَا
- ۱۴۴۷- صَغِيرُهُ اَچْھوَطَا
- ۱۴۴۸- كَبِيرُهُ اَبرَطَا
- ۱۴۴۹- أَقْسَطُ بَهْتَ الْهَافَ،
 اَچْھا انْھَافَ
- ۱۴۵۰- أَقْوَمُ بَهْتَ دُرْسَتَهَا،
 بَهْتَ سِيدَهَا
- ۱۴۵۱- شَهَادَةَ گَواهِي
- ۱۴۵۲- أَدْنَى بَهْتَ نَزَدِيَكَ

- ۱۴۵۰- اَطْعُنَا مانا ہم نے
- ۱۴۵۱- عَفْ اِنَّكَ تیری مغفرت در کالیہ
- ۱۴۵۲- مَصِيرُ لَوْنَا
- ۱۴۵۳- لَا يَكُلُّ فَنْہیں تکلیف دیتا
دکھل ف)
- ۱۴۵۴- نَسِيْنَا ہم بھول گئے
- ۱۴۵۵- اَخْطَأْنَا ہم سے پوک ہو جاتے
- ۱۴۵۶- وَاعْفُ اور در گذر کر
- ۱۴۵۷- مَوْلَنَا دوست ہمارا
مع